

Kaders voor de verordeningen 3D

versie 4 juni 2014

Kaders voor de verordeningen 3D

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Basisvoorzieningen en voorzieningen na toekenning	5
3	Het persoonsgebonden budget	8
4	De eigen bijdrage	12
5	Privacy	16
6	Hulp bij huishouden (hbh)	17
7	Afschaffing Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (WTCG) en Compensatieregeling Eigen Risico (CER).....	20
8	De tegenprestatie	21
9	Niet-uitkeringsgerechtigden	23
10	Loonwaarde.....	24
11	Kwaliteit	26
12	Rolverdeling raad en college: Governance	29
13	Evaluatie.....	32
14	Financiën	33
16	Doorkijk naar 2016 - 2017	40
	Bijlage: Verwerking moties 10 februari 2014	41
	Bijlage: De Zelfredzaamheid Matrix en toelichting	44

1 Inleiding

Algemeen

De vier decentralisaties gaan over de overheveling van taken, bevoegdheden en budgetten van de Participatiewet, Nieuwe WMO 2015, Wet Jeugdhulp en de Wet op het Passend Onderwijs van het Rijk naar de gemeenten.

Financieel gezien valt de Wet Passend Onderwijs hier buiten omdat die budgetten zijn ondergebracht bij de onderwijsinstellingen. De gemeente heeft echter wel de verantwoordelijkheid dat de wet Passend onderwijs in goed afstemming wordt uitgevoerd door de onderwijsinstellingen.

De raad heeft besloten dat, voordat de verordeningen worden vastgesteld, het college een voorstel met toetsbare kaders en keuzeopties aan de raad voorlegt met een prioritering van het "MO beleidsplan 2012".

Bij de vaststelling van het "MO beleidsplan 2012" was er sprake van een maximaal beschikbaar budget en een aantal die het beschikbare budget overschreden.

Nu is die situatie anders, omdat de raad bij de vaststelling van de Integrale visie 3 decentralisatie van 27 mei 2013, het budget het beleid volgt en er in principe geen sprake is van een maximaal beschikbaar budget.

Bouwstenen

Deze notitie is een volgende stap om te komen tot een samenhangend beleid op het gebied van het sociaal domein in Wageningen. Een groot aantal bouwstenen is al door de raad vastgesteld:

- De Visie Mens en Maatschappij 8 maart 2011;
- Het Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning 2012-2015 van 10 januari 2012;
- Integrale visie 3 decentralisatie van 27 mei 2013;
- Integraal beleidskader Samen Redzaam van 10 januari 2014;

Voor de decentralisatie 'Passend onderwijs' is geen verordening nodig. De kaders in deze notitie gaan dus alleen over 'Jeugdwet', 'Wmo 2015' en 'Participatiewet'.

Na deze bouwsteen "Kaders voor de verordeningen" kunt u in het najaar 2014 de verordeningen en bijhorende uitvoeringsbesluiten verwachten voor de Jeugdwet, Nieuwe WMO 2015 en Participatiewet. Daarmee wordt het gehele bouwwerk "Sociaal Domein" opgeleverd en wordt de uitvoering ter hand genomen.

Op 10 februari 2014 heeft de gemeenteraad van Wageningen het raadvoorstel 'Samen Redzaam' vastgesteld.

De raad heeft bij de besluitvorming het volgende amendement unaniem aangenomen:

"Voordat de verordeningen worden vastgesteld legt het college een voorstel met toetsbare kaders en keuzeopties aan de raad voor met een prioritering van het MO beleidsplan 2012". De toelichting op dit beslispunt was als volgt:

- De nota Samen Redzaam bevat kaders op hoofdlijnen, voor de verordeningen zijn meer operationele, toetsbare kaders nodig.
- De gemeenteraad heeft deze toetsbare kaders nodig om zijn controlerende taak uit te kunnen voeren.
- De gemeenteraad heeft in de integrale visie op de drie decentralisaties het kader 'Budget volgt beleid' vastgesteld.
- Het beschikbare budget kan in de komende jaren variëren.
- Ad-hoc beleid als gevolg van wisselende budgetten dient zoveel mogelijk te worden voorkomen.

In deze notitie "Kaders voor Verordeningen" wordt invulling gegeven aan het beslispunt van de raad om toetsbare kaders en keuze opties voor te leggen.

Bij het opstellen van deze notitie zijn de volgende ontwikkelingen betrokken:

- de wet- en regelgeving op het terrein van de Participatiewet, de Jeugdwet en de Nieuwe Wmo die na 10 januari 2014 zijn vastgesteld;
- de landelijke modelverordeningen zoals die voor de verschillende wetten zijn ontwikkeld en zijn aangeboden door VNG aan de gemeenten;

- de moties zoals die zijn vastgesteld door de raad vastgesteld in de vergadering van 10 januari 2014;
- de landelijke afspraken zoals door het ministerie opgelegd, zoals het transitiearrangement voor de jeugdzorg, afspraken m.b.t Bureau Jeugdzorg en afspraken rondom de activiteiten van Stichting MEE.
- De meicirculaire 2014.

Uitwerking door college

In deze notitie staan de kaders voor de verordeningen voor de drie decentralisaties. In de landelijke modelverordeningen voor de Jeugdwet, Wmo 2015 en Participatiewet kan de raad voor een aantal onderwerpen (bv. hulpaanbod, persoonsgebonden budget, toegang tot de hulp, eigen bijdrage) kiezen om óf de hoofdlijnen vast te leggen en de verdere uitwerking aan het college te delegeren óf de uitwerking gedetailleerd in de verordening vast te leggen.

We stellen voor om te kiezen voor de variant om hoofdlijnen vast te leggen en de verdere uitwerking te delegeren aan het college. Voordeel hiervan is dat de raad zelf de kaders kan stellen en dat het college zorgt voor de verdere uitwerking. Hierdoor kunnen we flexibeler zijn bij de uitvoering zodat we sneller in kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen, zeker in de beginjaren. Het wijzigen van een regeling van het college is dan sneller bewerkstelligd dan het wijzigen van de verordening door de raad.

Het betekent wel dat de rol van college en raad verandert: de gemeente wordt minder sturend en meer faciliterend en netwerken en cocreatie komen centraal te staan. Dit is in lijn met de beoogde inhoudelijke transformatie, zoals in het integraal beleidskader is opgenomen en door de raad is vastgesteld:

Leeswijzer

- De notitie bevat een deel waarin gemeenschappelijke onderwerpen worden voorgelegd en een gedeelte waar voor specifieke onderwerpen voorstellen worden gedaan.
- Bij alle onderwerpen worden aan u de kaders en keuzes voorgelegd.
- De door de raad op 10 februari 2014 vastgestelde moties worden in een bijlage behandeld.
- In ieder hoofdstuk worden –waar van toepassing– de financiële consequenties van de te maken keuzes aangegeven. In hoofdstuk 14 wordt samenvattend de begroting decentralisaties weergegeven waarbij een beschrijving wordt gegeven van de uitgangspunten en gemaakte aannames. De financiële cijfers bevatten veel aannames en onzekerheden. Het dashboard zoals in deze notitie tot uitdrukking komt (de knoppen waaraan kan worden gedraaid) is daarom belangrijker dan de specifieke bedragen.

2 Basisvoorzieningen en voorzieningen na toekenning¹

Achtergrond

In "Samen Redzaam" is opgenomen dat we problemen willen voorkomen of zo vroeg mogelijk willen signaleren door in te zetten op een sterke, vrij toegankelijke basisvoorziening voor het gehele sociale domein, waarin de voorzieningen elkaar complementeren en versterken.

Onder de basisvoorziening verstaan we de voorzieningen met een laagdrempelig karakter. De meeste inwoners van Wageningen vinden bij deze basisvoorziening de hulp die nodig is om problemen zo vroegtijdig op te lossen of beheersbaar te houden. Deze hulp is bij voorkeur dicht bij huis. De verwachting is dat op deze manier ook geen of minder dure ondersteuning nodig is. De basisvoorziening is vrij toegankelijk: dit betekent dat inwoners geen toestemming van de gemeente nodig hebben om hiervan gebruik te maken. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat de voorziening ook gratis is. Met andere woorden: een eigen bijdrage kan gevraagd worden. In hoofdstuk 4 gaan we in op deze eigen bijdrage. Kenmerken van de basisvoorziening: het is gericht op een brede doelgroep, het is laagdrempelig, en het gaat om niet-specialistische hulp.

Is er andere hulp (bv. intensiever of meer specialistisch) nodig waar de basisvoorziening niet in voorziet, dan is het van belang dat dit vroegtijdig gesignaleerd wordt. De betrokken hulpverleners/vrijwilligers bij de basisvoorziening spelen een belangrijke rol bij het signaleren of meer hulp nodig is. Een deel van deze hulp, waaronder alle vormen van jeugdhulp, wordt door de gemeente toegekend. Huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten kunnen overigens ook doorverwijzen naar jeugdhulp. Hierover vindt afstemmingsoverleg plaats.

Toekenning of doorverwijzing is nodig omdat het vaak gaat om de duurdere hulpvormen of hulp waarvoor het van belang is dat een beschermde omgeving wordt geboden. De Wmo spreekt dan van een maatwerkvoorziening, de Jeugdwet over een individuele voorziening, in deze kaders spreken we van een voorziening na toekenning. Alleen inwoners die niet de juiste hulp of ondersteuning kunnen krijgen bij de basisvoorziening of binnen het eigen netwerk, komen hiervoor in aanmerking. Om dit te bepalen zullen we gebruik maken van een uniforme vraagverhelderingssystematiek gebaseerd op de Zelfredzaamheid Matrix (zie toelichting bijlage 1). Kenmerken van de voorzieningen na toekenningen zijn: specifieke doelgroep, duurdere, specialistische hulpvormen, beschermde omgeving.

Vormen van hulp die de gemeente toekent (of na verwijzing als het jeugdhulp betreft) zijn in ieder geval:

- **individuele, intensieve en/of specialistische behandelingen en begeleiding** zoals gespecialiseerde jeugd GGZ, dyslexiehulp, begeleiding zelfstandig wonen.
- **dagopvang en –besteding in een beschermde omgeving** zoals dagbesteding voor ouderen, GGZ, LVG, medisch kinderdagverblijf.
- **persoonlijke verzorging** zoals persoonlijke verzorging voor jeugdigen met een (licht) verstandelijke, zintuiglijke of lichamelijke beperking.
- **complexe en duurdere hulpmiddelen voor de activiteiten van het dagelijks leven** zoals woningaanpassingen, vergoedingen regiotaxi, hulp bij het huishouden².
- **verblijf(zorg)** zoals pleegzorg, residentiële jeugdzorg, logeeropvang, beschermd wonen, jeugd GGZ.
- **financiële steun** zoals bijstand en bijzondere bijstand.

In nood en crisissituaties moet hulp zo spoedig mogelijk geboden worden. Hoewel het hier ook kan gaan om duurdere en/of specialistische vormen van hulp, is het aan de professionele hulpverlener om te bepalen welke hulp geboden moet worden als de situatie om snel en daadkrachtig optreden vraagt. Over de inrichting en toegang tot spoedeisende/crisis zorg worden afspraken gemaakt op bovenregionaal niveau.

De gemeenteraad neemt met deze notitie een besluit op hoofdlijnen over de basisvoorziening en daarmee ook over de voorzieningen die de gemeente toekent. Het college zal hier in nadere regels verder invulling aan geven.

¹ Bij de voorbereiding van dit hoofdstuk hebben we eerder gesproken over vrij toegankelijke voorzieningen en niet vrij toegankelijke voorzieningen. Deze termen zijn nu vervangen door basisvoorzieningen en voorzieningen na toekenning.

Keuze en Afweging

De nu voorliggende keuze is hoe we de basisvoorziening vorm gaan geven. Welke voorzieningen willen we toevoegen aan het huidige basisvoorzieningen?

Optie 1: Intensiveren en innoveren van het huidige preventieve aanbod

Optie 1 is het intensiveren en innoveren van het huidige preventieve aanbod. Voor het vormgeven van de basisvoorziening gaan we ervan uit dat er voor alle leefgebieden van de Zelfredzaamheid Matrix, lichte vormen van hulp en ondersteuning moeten worden geboden. We bekijken vanuit de nieuwe taken waar we het huidige aanbod moeten versterken en wat er nu ontbreekt. Zo kunnen we bijvoorbeeld verwachten dat er meer inzet nodig is om mantelzorgers te ondersteunen.

Het gaat hierbij dan om intensiveren en innoveren van de volgende vormen van hulp:

- **Advies en informatie**, zoals centrum voor jeugd en gezin, consultants op het gebied van jeugd, wmo, ouderen, werk;
- **Informeel dienstverlening** (evt. met professional op afstand) zoals maatjesprojecten, homestart/doorstart, laagdrempelige ontmoetingsplekken.
- **Eenvoudige hulpmiddelen** zoals eenvoudige woningaanpassingen.
- **Ondersteuning bij activiteiten dagelijks leven** zoals boodschappenbus, hulp bij administratie, klussendiensten.
- **Collectieve, niet specialistische, kortdurende ondersteuning** zoals cursussen opvoeden, sociale vaardigheden, deskundigheidsbevordering voor familie, netwerk, pleegouders.

Optie 2: Verbreding van het huidige preventieve aanbod met vormen van kortdurende en laagdrempelige behandeling en begeleiding die we in de nieuwe situatie als basisvoorzieningen zullen aanbieden.

Bij optie 2 willen we de huidige voorzieningen verbreden met meer mogelijkheden voor individuele behandelingen en begeleiding. Het gaat dan om een laagdrempelige manier om problemen te bespreken om deze zo snel en licht als mogelijk aan te pakken. En waarbij zo snel als mogelijk onderkend wordt dat zwaardere hulp nodig is.

Het gaat dan om de volgende vormen van hulp:

- **Kortdurende individuele, niet specialistische behandelingen** zoals bijvoorbeeld een aantal gesprekken met kindtherapeut en een praktijkondersteuner jeugd GGZ.
- **Kortdurende individuele, niet specialistische begeleiding** zoals korte, praktische begeleiding bij zelfstandig wonen waarbij ondersteuning gericht is op het activeren van de inwoner en zijn omgeving, zodat deze weer zelfstandig kan wonen. Bijvoorbeeld als iemand na een overlijden of scheiding van huisgenoten alleen komt te staan. Deze hulp kan ook geboden worden als afronding van een intensiever traject.
- **Collectieve, niet specialistische begeleiding** zoals dagbesteding in een algemene voorziening: het gaat hierbij om deelname aan activiteiten in huizen van de wijk of inloophuizen. Op deze plekken kunnen de deelnemers hun netwerk verbreden en een overstap maken naar vrijwilligerswerk.

Optie 3: Uitbreiding door het huidige aanbod te intensiveren en te innoveren én te verbreden met hulp- en begeleidingsvormen die we als basisvoorziening aanbieden.

Het gaat hierbij dus om een combinatie van optie 1 en 2.

Afweging

In "Samen redzaam" is de keuze gemaakt om een brede basisvoorziening vorm te geven. Deze voorziening vormt een belangrijke instrument om de doelstellingen uit "Samen Redzaam" te realiseren, zoals:

- het vergroten van de kracht van de inwoners om op een laagdrempelige manier problemen op te lossen;
- het voorkomen dat een inwoners in een kwetsbare positie komt of dit in een zo vroeg mogelijk stadium onderkennen;
- de afname van het gebruik van duurdere vormen van hulp.

Daarom is het van belang om fors in te zetten op het vormgeven van de basisvoorziening.

Het verbreden van het huidige preventieve aanbod met lichte en kortdurende hulp en begeleiding geeft verlichting van administratieve lasten voor de gemeente (geen individuele beschikkingen). Nadeel is dat de gemeente minder kan sturen op de toegang en daarmee het gebruik en de kosten van de voorzieningen. Kosten kunnen beheerst worden door begrenzen van budgetten, het aantal contactmomenten, en het vroegtijdig signaleren als zwaarder hulp nodig is.

Het vrij toegankelijk maken van voorzieningen kan een aantrekkende werking hebben waardoor er wachtlijsten kunnen ontstaan. Als de wachttijden niet meer acceptabel zijn, kunnen we tijdig bijsturen door bijvoorbeeld alternatieven te bieden.

Beslispunt 1:

Vormgeven van de basisvoorziening door te kiezen voor optie 3:

Uitbreiding van het huidig aanbod door te intensiveren, te innoveren én te verbreden met behandel- en begeleidingsvormen die we vrij toegankelijk aanbieden. De hulpvormen hebben betrekking op alle domeinen uit de Zelfredzaamheid Matrix, gericht op een brede doelgroep, laagdrempelig en niet-specialistisch.

Het gaat voor de basisvoorziening in ieder geval om de volgende hulp en ondersteuningsvormen:

- advies en informatie;
- informele dienstverlening (evt. met professional op afstand);
- eenvoudige hulpmiddelen en ondersteuning bij activiteiten dagelijkse leven;
- collectieve, niet specialistische ondersteuning;
- kortdurende individuele behandelingen en begeleiding (niet specialistisch);
- dagbesteding in algemene voorziening.

De voorzieningen die door de gemeente worden toegekend, zijn bedoeld voor een specifieke doelgroep. Dit zijn de duurdere, specialistische hulpvormen en bieden een beschermde omgeving.

Het gaat om de volgende hulp en ondersteuningsvormen:

- intensieve en/of specialistische diagnose en behandelingen en begeleiding;
- specialistische en/of intensieve begeleiding;
- dagopvang en dagbesteding/werk in een "beschermde omgeving";
- verblijf(zorg);
- persoonlijke verzorging;
- complexe en duurdere hulpmiddelen bij activiteiten dagelijks leven;
- financiële hulp (bv. uitkering, bijzondere bijstand).

Het college geeft aan bovenstaande nadere invulling.

Financieel overzicht

keuzemogelijkheid	2015	2016	2017	2018
1 intensiveren en innoveren huidige preventieve aanbod	278.229	276.786	557.656	566.376
effect transformatie bij optie 1	-58.888	-174.800	-587.938	-727.986
Per saldo kosten optie 1	219.341	101.986	-30.282	-161.610
2 verbreding huidige aanbod	278.229	276.786	557.656	566.376
effect transformatie bij optie 2	-58.888	-174.800	-587.938	-727.986
Per saldo kosten optie 2	219.341	101.986	-30.282	-161.610
3 intensiveren en innoveren én verbreding	556.458	553.572	1.115.312	1.132.751
effect transformatie bij optie 3	-117.776	-349.599	-1.175.876	-1.455.971
Per saldo kosten optie 3	438.682	203.973	-60.563	-323.220

Toelichting

Voor het intensiveren en innoveren gaan we uit van 2,5% van de rijksbijdrage voor de nieuwe taken en voor verbreding van het aanbod eveneens 2,5%. De effecten van de transformatie zijn globaal ingeschat en worden pas op termijn goed zichtbaar.

3 Het persoonsgebonden budget

Achtergrond

In 'Samen Redzaam' staat dat we de keuze voor een persoonsgebonden budget (pgb) mogelijk willen maken (subdoel 5b). Dit geldt voor de drie decentralisaties (Wmo, Jeugdwet en Participatiewet).

Zowel in het wetsvoorstel Wmo (artikel 2.3.6) als in de Jeugdwet (artikel 8.1.1) is de mogelijkheid gegeven voor het inzetten van een persoonsgebonden budget (pgb). Het pgb kan bij de Wmo verstrekt worden aan inwoners die op grond van de Wmo 2015 in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening². Bij de Jeugdwet gaat het om jeugdigen met een individuele voorziening³, met uitzondering van jeugdigen met een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering, of jeugdigen die zijn opgenomen in een gesloten accommodatie met een machtiging.

In de Wmo en de Jeugdwet is daarnaast geregeld dat het College een persoonsgebonden budget alleen mag verstrekken als:

- a. de inwoner of met hulp uit zijn sociale netwerk, zijn curator, bewindvoerder, mentor of gemachtigde de taken die verbonden zijn aan het budget op verantwoorde wijze kan uitvoeren;
 - b. de inwoner kan motiveren waarom zij een ander aanbod willen dan dat het college heeft gecontracteerd;
 - c. de hulp of maatregel die de inwoner van het budget wil betrekken van goede kwaliteit is.
- Wettelijk is ook geregeld dat de inwoner zelf niet het pgb ontvangt, maar dat het pgb feitelijk wordt beheerd door de Sociale Verzekerings Bank (SVB) en dat de klant facturen kan indienen bij de SVB. Daarnaast zijn er ook regels opgenomen over het terugvorderen van een pgb en het melden van gewijzigde omstandigheden.

Een persoonsgebonden re-integratiebudget (prb) wordt in de Participatiewet niet expliciet genoemd. Binnen de uitvoering van de Participatiewet is dit één van de re-integratie-instrumenten die aangeboden kunnen worden. Het is de beleidsvrijheid van het college om hiervan gebruik te maken. De SVB ondersteunt klanten met een prb niet, het servicecentrum is er alleen voor betalingen bij pgb's in de zorg. De gangbare werkwijze is nu dat de gemeente zelf rechtstreeks opdrachtgever is van re-integratiebedrijven en diens facturen betaalt. De gemeente beschikt straks in regionaal verband ook over een eigen werkbedrijf en/of de Permar voor het uitvoeren van re-integratietrajecten.

De inwoners van Wageningen zijn uniek en mondig. We vinden bij het prb belangrijk dat de eigen ambities, ideeën en initiatieven van de inwoners gebruikt worden bij het uitzetten van een participatie en/of re-integratietraject. Hierbij worden de mogelijkheden van een persoonlijk re-integratietraject met daarbij een eigen budget, uitdrukkelijk betrokken.

De gemeente kan dus ten dele zelf invulling geven aan het persoonsgebonden budget. De keuzes in dit hoofdstuk zijn voor een groot deel gebaseerd op de landelijke "Handreiking pgb in de Wmo en de Jeugdwet" een publicatie van het transitiebureau Wmo.

Keuze en afwegingen

a: hoogte van het persoonsgebonden budget

De gemeente heeft de vrijheid om zelf de hoogte van het tarief voor het pgb te bepalen en dit in de verordening vast te leggen. Er zijn hiervoor drie mogelijkheden:

Optie 1:

De hoogte van het pgb wordt bepaald aan de hand van en tot het maximum van de kostprijs van de goedkoopst adequate hulp in natura.

² Artikel 1.1.1 wetsvoorstel Wmo: maatwerkvoorziening = op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen en woningaanpassingen en andere maatregelen, ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie en beschermd wonen en opvang

³ Artikel individuele voorziening: via een verleningsbeschikking toegankelijke op de jeugdige of zijn ouders toegesneden jeugdhulpvoorziening die door het college in natura of bij pgb wordt verstrekt

Optie 2:

Een andere optie is het hanteren van verschillende tariefcategorieën voor het pgb. Bij het bepalen van de mogelijke tariefcategorieën voor het pgb is het belangrijk rekening te houden met de volgende factoren die van invloed zijn op het benodigde budget:

- Intensiteit van zorggebruik (aantal uur);
- Zwaarte van de ondersteuning (begeleiding in groep of individueel, hulp bij huishouden²)
- Gebruikmaking van vervoer of niet;
- Fiscale en arbeidsrechtelijke verplichtingen als gevolg van een af te sluiten arbeidsovereenkomst;
- Mate waarin professionele zorgverlening noodzakelijk is.

Optie 3:

Bij het vaststellen van het tarief voor het pgb kan de gemeente ook kiezen voor het onderscheiden van verschillende kostencomponenten. De waarde van de ondersteuning en jeugdhulp wordt hierbij bepaald door de kosten die de inwoner maakt om met een pgb zelf de benodigde voorziening te regelen. De gemeente gaat er dan vanuit dat 'de markt' waarop de budgethouder de ondersteuning in gaat kopen en die verschilt van de gemeentelijke inkoopmarkt. De waardebepaling brengt de verschillende kostencomponenten in beeld en benoemt deze voor zover mogelijk naar aard en omvang. Als een budgethouder via een persoonsgebonden budget ondersteuning of jeugdhulp wil inkopen, komt hij meer kostencomponenten tegen dan alleen het salaris. Het budget zou dan ook de totale kosten van het inkopen van ondersteuning of jeugdhulp moeten vergoeden om hem in staat te stellen adequate hulp in te kopen. Hieronder is in beeld gebracht voor welke kosten een budgethouder komt te staan:

- salaris;
- vervanging tijdens vakantie;
- werkgeverslasten;
- verzekeringen;
- reiskosten;
- arbeidsomstandigheden;
- administratie, regel en bemiddelingskosten.

Afweging

Bij de tariefstelling voor het pgb moet de gemeente ervoor zorgen dat de inwoners in staat zijn om de hulp die nodig is, hiervan in te kopen. Bij optie 1 wordt de pgb gemaximaliseerd op de kostprijs van de zorg voor natura. Een pgb is gemiddeld genomen goedkoper dan zorg in natura omdat er vaak minder overheadkosten hoeven te worden meegerekend. De inwoner moet dus in staat hiermee afdoende hulp in te kopen. De modelverordeningen van de VNG voor de Wmo en Jeugdwet gaan uit van optie 1.

Bij optie 2 en 3 wordt het pgb bepaald aan de hand van verschillende kostencomponenten en tariefcategorieën. Dit is een omslachtige methode terwijl deze kosten en tarieven ook verdisconteerd zijn in de kostprijs van zorg in natura. Daarnaast gaan we ervan uit dat de markt waarop de budgethouder inkoopt niet verschilt van de gemeentelijke inkoopmarkt. De gemeente koopt ook in bij lokale aanbieders.

Optie 1 sluit ook aan bij de insteek uit Samen Redzaam, waarbij we uitgaan van de meest doelmatige, goedkope en dichtstbijzijnde oplossing.

Het college werkt deze hoofdlijn vast in nadere regels, waarbij onder meer wordt ingegaan op de stapeling van pgb's, pgb tarieven voor hulp uit het netwerk.

Beslispunt 2:

Kiezen voor optie 1: de hoogte van het pgb wordt bepaald aan de hand van en tot het maximum van de kostprijs van de goedkoopst adequate hulp in natura.

b: Weigeringsgronden

Aan het pgb ligt een plan van de inwoner/het kernteam ten grondslag. De gemeente toetst of de gewenste zorg effectief en van voldoende kwaliteit is. Bij deze kwaliteitseisen voor professionele zorg gaat het niet alleen om de wettelijke kwaliteitseisen maar ook om de aanvullende gemeentelijke eisen (zie hoofdstuk 11). De gemeente kan een pgb weigeren als de aanvrager⁴ niet

⁴ Onder aanvrager verstaan we ook de wettelijke vertegenwoordiger van de aanvrager of de door de aanvrager gemachtigd persoon.

voldoet aan de wettelijke voorwaarden: verantwoorde wijze van uitvoeren, motivering en voldoende kwaliteit en effectiviteit zoals in het plan vastgelegd. Uit de motivering moet blijken dat de aanvrager zich voldoende heeft georiënteerd op de voorzieningen in natura. Wanneer de aanvrager de onderbouwing in redelijkheid heeft beargumenteerd, mag de gemeente de aanvraag niet weigeren.

Daarnaast mag de gemeente op basis van de Wmo een aanvraag weigeren als de kosten van de gewenste voorziening hoger zijn dan de voorziening in natura (zie beslispunt hierboven). In de Jeugdwet is deze weigeringsgrond niet opgenomen.

Afweging

Voorstel is om voor de Wmo van deze weigeringsgrond geen gebruik van te maken. Als de aanvrager de meerkosten voor zijn rekening kan nemen, kan het pgb (op basis van de kosten van de zorg in natura) worden verstrekt. Daardoor moet de aanvrager wel rekening houden met een eigen bijdrage. Wel of geen pgb is dan een keuzemogelijkheid.

Beslispunt 3:

De gemeente kan pgb weigeren als niet wordt voldaan aan de wettelijke voorwaarden: verantwoorde wijze van uitvoeren, motivering en voldoende kwaliteit en effectiviteit zoals in het plan van de aanvrager vastgelegd

De gemeente maakt geen gebruik van de weigeringsgrond op basis van de Wmo wanneer de kosten van de gewenste voorziening hoger zijn dan de kosten van de voorziening in natura. De gemeente gaat er dan vanuit dat de inwoner zelf de meerkosten betaalt.

c: pgb voor sociaal netwerk

In welke gevallen wil de gemeente toestaan dat het pgb wordt gebruikt voor het betalen van zorg door het sociale netwerk?

De wetgever heeft beoogd dat het sociaal netwerk alleen wordt betaald voor die gevallen dat de zorg door het sociale netwerk aantoonbaar tot betere en effectievere ondersteuning leidt. Het betalen van hulp die anders onbetaald door het netwerk zou worden geleverd is onwenselijk. Gemeenten mogen het vergoeden van het sociaal netwerk met pgb niet helemaal uitsluiten.

Afweging

De nieuwe wetgeving voorziet in vergoeding middels een pgb alleen voor maatwerkvoorzieningen en individuele voorzieningen. Om dit te verkrijgen is al getoetst welke inzet het sociaal netwerk redelijkerwijs kan inzetten. Deze inzet komt dus niet in aanmerking voor vergoeding uit een pgb. Het gaat dan om inzet van het sociaal netwerk wat buiten het "redelijkerwijs" gevraagde valt. Voor zorg binnen huishoudens is dit uitgewerkt in het landelijke protocol "gebruikelijke zorg", voor hulp door anderen binnen het netwerk is dit niet uitgewerkt. Het college zal dit nader uitwerken, waarbij het van belang is om maatwerk te leveren, maar wel op een eenduidige wijze. Te denken valt aan het gebruiken van een instrument om het netwerk goed in kaart te brengen en het inzetten van familienetwerkberaad of eigen kracht conferenties.

Beslispunt 4:

pgb voor de inzet van het sociale netwerk is niet bedoeld voor hulp die redelijkerwijs van het netwerk gevraagd kan worden maar alleen voor die hulp die buiten het redelijkerwijs gevraagde valt. Het college geeft hier nadere invulling aan.

Financieel overzicht

keuzemogelijkheid		2015	2016	2017	2018
a1	hoogte van het PGB conform ZIN	171.814	175.680	179.633	183.675
a2	verschillende tariefcategorieën voor PGB	171.814	175.680	179.633	183.675
a3	hoogte PGB op basis van aanbod markt	pm	pm	pm	pm
b1	PGB niet weigeren als aanvrager niet voldoet aan wettelijke voorwaarden	geen financieel effect			
b2	PGB wel weigeren als aanvrager niet voldoet aan wettelijke voorwaarden	geen financieel effect			
c	PGB voor sociaal netwerk alleen voor hulp die buiten het redelijkerwijs gevraagde valt	geen financieel effect			

Toelichting

Op dit moment wordt voor het bepalen van de PGB-budgetten gewerkt met gemiddelden, waardoor deze voor de hulp bij huishouden 1 per persoon wat voordeliger zijn dan zorg in natura en voor hulp bij huishouden 2 wat duurder. Als uitgangspunt bij de keuzes gaan we er echter vanuit dat in de directe kosten geen verschil zit tussen PGB of zorg in natura. De derde optie, PGB op basis van het aanbod van de markt is op dit moment niet te kwantificeren.

4 De eigen bijdrage

Achtergrond

Ook bij het onderwerp eigen bijdrage staat de inwoner centraal. Hulp en ondersteuning is maatwerk en ditzelfde geldt voor een eventuele eigen bijdrage. Voorkomen moet worden dat de eigen bijdrage een financiële belemmering vormt bij het vragen van de echt noodzakelijke hulp en ondersteuning. Dit zou het geval kunnen zijn als inwoners voor verschillende soorten hulp en ondersteuning bepaalde eigen bijdragen moeten betalen en hierdoor de totale kosten aan eigen bijdrage te hoog oplopen.

Nu wordt de eigen bijdrage voor voorzieningen waar een indicatie voor nodig is geïnd door het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Zij zorgt er voor dat de totale eigen bijdrage voor voorzieningen niet te hoog wordt (het zogenaamde anti-cumulatiebeding). Dit kan zij doen omdat zij beschikt over de inkomens- en vermogensgegevens van onze inwoners en zij de eigen bijdragen int voor zowel de Wmo als de AWBZ. De eigen bijdrage die inwoners aan basisvoorzieningen betalen wordt hierin niet meegenomen. Bij de basisvoorzieningen vragen de organisaties zelf veelal een eigen – niet-inkomens afhankelijke - onkostenvergoeding.

Op dit moment wordt voor Wmo-voorzieningen (met uitzondering van rolstoelen) en voor AWBZ-voorzieningen een inkomensafhankelijke bijdrage in rekening gebracht.

Het heffen van eigen bijdragen is wettelijk niet toegestaan voor:

- cliëntondersteuning.
- hulp en ondersteuning aan jeugdigen tot 18 jaar. (Met uitzondering van de hulp die verblijf buiten het gezin inhoudt waarbij een ouderbijdrage gevraagd moet worden.)

Inwoners die hulp en ondersteuning mijden (de "zorgwekkende zorgmijders") betalen bij de start van de hulp en ondersteuning geen eigen bijdrage. Dit geldt ook voor hulp en ondersteuning onder "drang en dwang" (de "gedwongen hulp"). In het vervolg van het traject kan wel een eigen bijdrage van toepassing zijn.

Bij de bepaling van de hoogte van het budget door het Rijk wordt rekening gehouden met het heffen van een eigen bijdrage.

Besluitvorming in Wageningen:

De raad heeft de 'Integrale visie op de drie decentralisaties' vastgesteld, waarin het uitgangspunt 'budget volgt beleid' is opgenomen. In 'Samen Redzaam' is vermeld dat we een eigen bijdrage gaan vragen voor hulp, rekening houdend met het feit dat financiën geen belemmering mogen zijn om hulp te vragen. Ten aanzien van het onderwerp eigen bijdrage zijn twee moties aangenomen. Kort samengevat wordt het college in deze moties verzocht om uitsluitend eigen bijdragen te gaan heffen als het beschikbare budget dat strikt noodzakelijk maakt en voor de jeugdzorg geen eigen bijdrage te vragen, waar dat wettelijk mogelijk is. En indien besloten wordt een eigen bijdrage te vragen dan een inkomensafhankelijke bijdrage in te voeren.

Eigen bijdrage en nieuwe wetgeving:

Het is wettelijk mogelijk om ook na 1 januari 2015 een eigen bijdrage te vragen voor het gebruik van voorzieningen. Dit geldt zowel voor basisvoorzieningen als voor voorzieningen na toekenning.

In de nieuwe situatie kan voor rolstoelen een eigen bijdrage opgelegd worden. Daarnaast kan voor alle Wmo-voorzieningen een eigen bijdrage gevraagd worden tot maximaal de kostprijs van de voorziening. In de 'oude situatie' kon bijvoorbeeld voor woningaanpassingen maximaal voor drie jaar een eigen bijdrage worden opgelegd, ook als de kostprijs nog niet voldaan was.

In het landelijke uitvoeringsbesluit Jeugdwet worden regels gesteld met betrekking tot de ouderbijdrage, waaronder:

- a. de hoogte van de ouderbijdrage,
 - b. de termijn waarbinnen de verschuldigde ouderbijdrage moet zijn voldaan,
 - c. de wijze van invordering van de ouderbijdrage, en
 - d. de overige uitzonderingsgronden voor het verschuldigd zijn van een ouderbijdrage.
- Dit uitvoeringsbesluit is nog niet definitief.

In de concept wettekst Wmo is opgenomen dat in de verordening de hoogte van de bijdrage voor de verschillende soorten voorzieningen verschillend worden vastgesteld (artikel 2.1.4).

Voor de Participatiewet geldt dat er nog geen eigen bijdrage regeling bestaat, maar dat dit denkbaar is voor het beschikbaar stellen van geleverde diensten en zorg. Bijvoorbeeld voor inwoners zonder uitkering (de zogenaamde "niet-uitkeringsgerechtigden" ook wel "nuggers" genoemd) die gebruik maken van deze hulp en ondersteuning.

In het wetsvoorstel Wmo is opgenomen (artikel 2.1.4) dat de bijdrage voor een maatwerkvoorziening dan wel een persoonsgebonden budget wordt, met uitzondering van die voor opvang, vastgesteld en voor de gemeente geïnd door het CAK.

Keuze

Op drie onderdelen moet er een keuze gemaakt worden:

- a. wel of geen eigen bijdrage voor hulp en ondersteuning vragen
- b. indien eigen bijdrage, voor welke doelgroep
- c. indien eigen bijdrage, voor welke hulp en ondersteuning?

Ad a. Wel of geen eigen bijdrage voor hulp en ondersteuning

Optie 1: Geen eigen bijdrage heffen voor voorzieningen.

Het voordeel van deze optie is dat financiën in ieder geval geen belemmering vormen voor het gebruik maken van de voorzieningen. Een ander voordeel is dat er weinig administratieve lasten zijn voor de inkomensbepaling.

Het nadeel van deze optie is dat het leidt tot een –vermoedelijk fors- extra benodigd budget voor de instandhouding van voorzieningen (alleen al bij de Wmo-voorzieningen, zoals bijvoorbeeld hulp bij het huishouden komt, de laatste jaren, tussen de zeven en acht ton per jaar aan eigen bijdrage binnen).

Optie 2: Wel een eigen bijdrage heffen voor voorzieningen, onder de voorwaarde van zoveel mogelijk anti-cumulatie van eigen bijdragen.

Het voordeel is dat rekening kan worden gehouden met een eigen bijdrage 'op maat' door deze inkomens- en vermogensafhankelijk te laten zijn en hierdoor meer geld beschikbaar is voor hulp en ondersteuning. Op deze manier 'dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten', mensen met een laag inkomen betalen een lage eigen bijdrage, inwoners met een hoog inkomen een hoge eigen bijdrage. Door het heffen van een eigen bijdrage is men zich ook meer bewust van de kosten van de hulp en ondersteuning. Financiële mogelijkheden van onze inwoners spelen een rol bij de zelfredzaamheid. Je zou ook kunnen spreken van 'financiële zelfredzaamheid'. Een eigen bijdrage hoort hier bij, omdat het vanzelfsprekend is dat niet alle hulp en ondersteuning gratis geboden kan worden. Om te voorkomen dat inwoners door stapeling van eigen bijdragen in financiële problemen komen, is de voorwaarde van anti-cumulatie (het anti-cumulatiebeginsel) opgenomen. Het CAK houdt rekening met eventuele meerdere eigen bijdrages bij voorzieningen na toekenning en zorgt er voor dat de totale eigen bijdragen hierbij niet te hoog worden. En blijft dit ook doen in de toekomst.

Het nadeel van deze optie is dat de eigen bijdrage een belemmering kan vormen om hulp en ondersteuning te vragen en dat deze optie tot administratieve lasten leidt.

Deze optie past in de kaders "Samen Redzaam", waarbij is opgenomen dat inwoners zoveel mogelijk gebruik maken van het eigen oplossend vermogen. Financiële zelfredzaamheid valt ook onder dit oplossend vermogen.

Beslispunt 5:

Kiezen voor optie 2: wel een eigen bijdrage heffen voor voorzieningen, onder de voorwaarde van zoveel mogelijk anticumulatie van eigen bijdragen. Door deze voorwaarde wordt zorg gedragen voor een adequate coördinatie van alle eigen bijdragen zodat wordt voorkomen dat financiën een belemmering vormt voor hulp en ondersteuning of inwoners met een laag inkomen onnodig in financiële problemen raken.

Ad b. Eigen bijdrage voor welke doelgroep?

Optie 1: Eigen bijdrage vragen aan iedereen, behalve daar waar het wettelijk niet is toegestaan.

Optie 2: Eigen bijdrage vragen aan inwoners met een inkomen hoger dan een bepaald percentage van het norminkomen voor minima (bijvoorbeeld inkomen hoger dan 120 % of 130%).

Het past in de kaders "Samen Redzaam", waarbij is opgenomen dat inwoners zoveel mogelijk gebruik maken van het eigen oplossend vermogen. Financiële zelfredzaamheid valt ook onder dit oplossend vermogen.

Beslispunt 6:

Kiezen voor optie 1: aan iedereen een eigen bijdrage opleggen, behalve daar waar dit wettelijk niet is toegestaan.

Minima betalen enkel de minimale eigen bijdrage ongeacht de hoeveelheid zorg of voorzieningen zij hebben. Als zij dit niet kunnen betalen is compensatie via de bijzondere bijstand mogelijk.

Ad c. Voor welke hulp en ondersteuning een eigen bijdrage vragen

Optie 1: Alleen voor bepaalde voorzieningen een eigen bijdrage vragen, waar wettelijk toegestaan.

Alleen een eigen bijdrage heffen voor voorzieningen na toekenning.

Dit is continuering van de huidige situatie, zoals momenteel ook gebeurt in de Jeugdwet, Wmo, Participatiewet en AWBZ met uitbreiding van (ten opzichte van de huidige situatie):

- rolstoelvoorzieningen
- maximaal de kostprijs van de voorziening (in plaats van maximaal 3 jaar zoals momenteel het geval is bij bijvoorbeeld woningaanpassingen)
- voorzieningen (bijvoorbeeld rolstoel of woonvoorziening) voor kinderen tot 18 jaar

Optie 2: Eigen bijdrage heffen voor alle hulp en ondersteuning, waar wettelijk toegestaan.

Voor basisvoorzieningen en voorzieningen na toekenning wordt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage gevraagd. Een voorbeeld van een basisvoorziening is maatschappelijk werk, home- en doorstart.

Deze optie past het beste in de kaders "Samen Redzaam", waarbij is opgenomen dat inwoners zoveel mogelijk gebruik maken van het eigen oplossend vermogen. Financiële zelfredzaamheid valt ook onder dit oplossend vermogen. De gemeenteraad heeft een motie ingediend waarin wordt opgeroepen alleen een eigen bijdrage te vragen waar dit uit financieel oogpunt strikt noodzakelijk is. Voor de huidige basisvoorzieningen worden geen eigen bijdragen gevraagd, waarmee verondersteld kan worden dat dit dus uit financieel oogpunt ook niet strikt noodzakelijk is.

Beslispunt 7:

Kiezen voor optie 1: alleen een eigen bijdrage heffen voor voorziening na toekenning.

Heroverwegen om te kiezen voor optie 2, indien dit uit financieel oogpunt strikt noodzakelijk is.

Financieel overzicht

keuzemogelijkheden				2015	2016	2017	2018
a	1	geen eigen bijdrage		0	0	0	0
a 2 wel eigen bijdrage							
b	1	iedereen	c 1 voorz. na toekenning	-999.343	-1.071.653	-1.156.945	-1.258.046
			2 alle voorzieningen	-1.852.458	-1.939.407	-2.051.164	-2.179.344
	2	inkomen >130%	c 1 voorz. na toekenning	-749.507	-803.739	-867.709	-943.534
			2 alle voorzieningen	-1.389.343	-1.454.555	-1.538.373	-1.634.508

Toelichting

Om aansluiting te houden met het financiële totaaloverzicht in hoofdstuk 13 zijn de bedragen in bovenstaande tabel negatief opgenomen. In hoofdstuk 13 zijn de eigen bijdragen namelijk gepresenteerd als correctie op de kosten (en dus negatief). In werkelijkheid gaat het bij alle bedragen in bovenstaande tabel om **opbrengsten** (hoe meer negatief, hoe meer opbrengsten).

Bij de optie “alle voorzieningen” is in de berekening ervan uitgegaan dat eveneens waar mogelijk een eigen bijdrage geldt voor bestaande voorzieningen uit het MO-beleidsplan.

5 Privacy

Achtergrond

De decentralisaties in het Sociaal Domein raken mensen in kwetsbare posities. De gegevens die inwoners aan professionals verstrekken zijn vaak zeer gevoelige persoonsgegevens. De gemeente en professionals moeten daarom zeer zorgvuldig met deze gegevens omgaan.

Het is verstandig de inwoner zoveel mogelijk bij de gegevensuitwisseling te betrekken door vooraf toestemming te vragen als professionals gegevens met elkaar willen uitwisselen. Op de verwerking van persoonsgegevens is de Wet bescherming persoonsgegevens van toepassing. Daarnaast is het van belang dat de inwoner of het gezin, zoveel als maar mogelijk is zelf aanwezig is wanneer professionals met elkaar overleggen over een zaak.

Professionals zullen persoonsgegevens met elkaar moeten kunnen uitwisselen om verschillende vormen van hulp en ondersteuning optimaal op elkaar af te stemmen. Op basis van artikel 8 is toestemming vereist, maar kan in een aantal gevallen van worden afgeweken. Dit betreft o.a. het uitvoeren van een wettelijke verplichting of wanneer de veiligheid van de betrokkene en/of gezinsleden in het geding is. Binnen de gemeentelijke organisatie en in de afspraken met andere organisaties zullen passende technische en organisatorische maatregelen genomen worden voor een veilige en zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens.

De uitwisseling van persoonsgegevens zónder toestemming van de betrokken persoon zal in de praktijk vooral aan de orde zijn bij ernstige en/of complexe situaties: een minderheid derhalve van het totaal aan hulp- en zorgvragen (geschat wordt ca 5%). Voorwaarde is wel dat de gemeente een eventuele uitwisseling van gegevens samen met alle professionals goed regelt. Voor de overige 90% van de inwoners is uitgangspunt, dat er geen gegevens worden uitgewisseld zonder dat er toestemming is gevraagd.

Het is van groot belang om bij de gegevensverzameling de grenzen van de Wet bescherming persoonsgegevens en hetgeen in de 3 wetten is opgenomen in acht te nemen.

Keuze

Optie 1: Voldoen aan artikel 8 van de Wbp en de inwoner van tevoren toestemming vragen voor de benodigde gegevensuitwisseling. Dit betekent dat de toestemmingsvereiste uitgangspunt is, maar dat daarvan in bijzondere in de wet opgenomen gevallen van afgeweken kan worden. Tevens betekent dit dat wanneer de inwoner geen toestemming verleend, na een verzoek daartoe, dat er geen gegevensuitwisseling plaatsvindt en geen gemeentelijke hulp wordt verleend. Dit uitgangspunt vraagt in de uitwerking en uitvoering zorgvuldige afstemming met de medische beroepsgroep die voor jeugdhulp verwijzingsbevoegd zijn.

Optie 2: De inwoner van tevoren toestemming vragen, maar ook zonder toestemming, gegevens uitwisselen en eventueel hulp en ondersteuning verlenen.

Beslispunt 8:

Keuze voor optie 1: Voldoen aan artikel 8 van de Wbp en de inwoner van tevoren toestemming vragen voor de benodigde gegevensuitwisseling. Dit betekent dat de toestemmingsvereiste uitgangspunt is, maar dat daarvan in bijzondere in de wet opgenomen gevallen van afgeweken kan worden. Tevens betekent dit dat wanneer de inwoner geen toestemming verleend, na een verzoek daartoe, dat er geen gegevensuitwisseling plaatsvindt en in principe geen gemeentelijke hulp wordt verleend.

6 Hulp bij huishouden (hbh)

Achtergrond

Momenteel bieden wij hulp bij huishouden 1 en 2 (hbh1 en hbh2) aan als een 'voorziening na toekenning'⁵. De taken die worden uitgevoerd onder hbh1 en 2 zijn:

Hbh 1 = schoonmaken, wassen en strijken.

Hbh 2 = schoonmaken, wassen, strijken en een stukje regie overnemen bij de organisatie van het huishouden (denk hierbij aan het checken van de houdbaarheid van spullen in de koelkast, regie over wat prioriteit heeft voor het schoonmaken). Daarnaast is signaleringsfunctie een belangrijke taak.

Waarom nemen wij de voorziening hulp bij huishouden op in deze notitie met kaders? De reden hiervoor is dat op deze voorziening een forse bezuiniging door het Rijk is opgelegd. De inschatting van deze bezuinigingen is in onderstaande tabel weergegeven.

Bezuinigingen rijk	2015	2016	2017	2018	structureel
Hulp bij huishouden					
Bezuiniging vanuit het Rijk:	-729.000	-956.000	-956.000	-956.000	-956.000
reeds in begroting opgenomen/opgevangen binnen huidige begroting	-144.000	-144.000	-144.000	-144.000	-144.000
Nog te realiseren bezuiniging	-585.000	-812.000	-812.000	-812.000	-812.000

Keuze

Om een keuze te maken hoe om te gaan met de voorziening hulp bij huishouden, wordt eerst de vraag gesteld of het toekennen van hulp bij huishouden aan inwoners (voorziening na toekenning) een rol is van de gemeente. De kaders van Samen Redzaam zijn hierbij leidend. Hierbij maken wij een onderscheid tussen hbh1 en hbh2. De financiële afwegingen volgen verderop in dit hoofdstuk, waarmee het kader dat is vastgesteld door de gemeenteraad 'budget volgt beleid', wordt gevolgd.

a.keuzes hbh1:

1. Hbh 1 een voorziening na toekenning (d.w.z. een formele toekenning van de gemeente, via een beschikking)

Hierbij zijn er geen wijzigingen in de huidige werkwijze, de huidige klanten behouden de uren, hun hulp, betalen een eigen bijdrage via het CAK waarbij anticumulatie is gewaarborgd en er is geen ontslaggolf voor medewerkers die hulp bij huishouden uitvoeren.

Het is wenselijk om met de inwoners (die nu een toekenning hebben voor hulp bij huishouden) een nieuw 'vraagverhelderingsgesprek' te voeren om samen te kijken naar de mogelijkheden en belemmeringen en waarbij de inwoner kan worden ondersteund (door eigen netwerk, vrijwillig (buurt)netwerk, vrijwilligers, professionele ondersteuning).

De hulp bij huishouden bestaat momenteel uit schoonmaken, wassen en strijken. Voorstel is om de was- en strijkservice uit de hulp bij huishouden te halen. In Wageningen is een was- en strijkservice die thuis ophaalt en brengt waar de inwoners terecht kunnen. Ook eventuele inzet van Permar is wellicht een optie. Hiermee is de was- en strijkservice een voorziening waar alle inwoners gebruik van kunnen maken.

2. Hbh 1 als basisvoorziening

De zelfredzame inwoner gaat voor Hbh1 rechtstreeks naar de aanbieder, waarbij hij/zij keuzevrijheid heeft tussen meerdere aanbieders. De aanbieder regelt de toegang (binnen de voorwaarden van de gemeente) en levert de hulp bij huishouden. De gemeente stelt de voorwaarden en betaalt de kosten.

⁵ Bij een voorziening na toekenning geeft de gemeente formeel een individuele toekenning af via een beschikking.

Met de aanbieder kan de gemeente afspreken dat de inwoners gebruik kan maken van de was- en strijkservice als een voorziening waar alle inwoners gebruik van kunnen maken.

3. Hbh 1 als voorliggende voorziening die door de vrije markt wordt opgepakt.

De zelfredzame inwoner kan gebruik maken van Hbh1 en kan de hulp zelf regelen zonder tussenkomst van de gemeente. Hiermee benadrukken we de eigen verantwoordelijkheid van inwoners. Daarnaast is er minder bureaucratie. Er worden bij deze keuze géén voorwaarden gesteld door de gemeente, maar de gemeente moet wel weten dat hulp bij huishouden verkrijgbaar is voor de inwoners.

Er bestaat een risico dat inwoners niet naar de huidige aanbieders gaan, waardoor aanbieders (Wageningse) hulpen moeten ontslaan.

Als inwoners niet zelfredzaam zijn, kunnen ze altijd bij de gemeente terecht voor een gesprek met advies en cliëntondersteuning.

Uitgangspunt bij deze keuze is dat inwoners die *financieel* niet zelfredzaam zijn, zij op dit gebied ondersteuning krijgen vanuit de gemeente. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van bijzondere bijstand of via het minimabeleid.

De vraag rijst bij deze keuze of ook de andere wmo-voorzieningen (zoals rolstoel, scootmobiel, woningaanpassingen, etc.) als voorliggende voorzieningen kunnen zijn, waarbij de gemeente ondersteunt als inwoners financieel niet zelfredzaam zijn. Dit zou in de toekomst nader onderzocht kunnen worden.

Afweging

Optie 3 sluit het beste aan bij de kaders uit 'Samen Redzaam', zoals:

- Inwoners die zelfredzaam zijn, kunnen de hulp zelf regelen. Ze zijn niet afhankelijk van de gemeente en kunnen de hulp inkopen tegen hun eigen voorwaarden. Zij kunnen daarnaast altijd bij de gemeente terecht voor informatie en advies.
- Van 'recht op' → eigen initiatief en verantwoordelijkheid
- Van een sturende gemeente → een faciliterende gemeente (hulp bij huishouden moet wel verkrijgbaar zijn voor inwoners van de gemeente Wageningen)

Beslispunt 9:

Kiezen voor optie 3: hhb 1 als voorliggende voorziening die door de vrije markt wordt opgepakt,

In de toekomst bekijken of ook andere wmo-voorzieningen als voorliggende voorziening in aanmerking komen.

b.keuzes Hbh2:

1. Hbh2 als voorziening na toekenning (d.w.z. een formele toekenning van de gemeente, via een beschikking)

Hbh2 blijft intact en is een maatwerkvoorziening voor de niet-zelfredzame inwoner. Uit de vraagverheldering blijkt dat er naast het schoonmaken ook een stukje ondersteuning bij de regie nodig is. De inwoner blijft in beeld en hiermee de signaleringsfunctie. Het is wenselijk om met de inwoners die momenteel hbb2 hebben, een nieuw 'vraagverhelderingsgesprek' te voeren om ook hier samen te kijken naar de mogelijkheden en belemmeringen en waarbij de inwoner kan worden ondersteund (door eigen netwerk, vrijwillig (buurt)netwerk, vrijwilligers, professionele ondersteuning).

Binnen deze optie zou er nog gekozen kunnen worden om de was- en strijkservice uit de hulp bij huishouden te halen. Hiermee wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van voorliggende voorzieningen, zoals de was- en strijkservice en de boodschappenservice. Voorwaarde hierbij is dat deze voorzieningen wel beschikbaar moeten zijn voor de Wageningse inwoner. In Wageningen is een was- en strijkservice die thuis ophaalt en brengt waar de inwoners terecht kunnen. Uitgangspunt is dat inwoners die *financieel* niet zelfredzaam zijn, zij op dit gebied ondersteuning krijgen vanuit de gemeente. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van bijzondere bijstand of via het minimabeleid.

In de toekomst zou gekeken kunnen worden of een verbinding gelegd kan worden met thuisbegeleiding. Dit geldt dan voor inwoners die thuisbegeleiding ontvangen én hbh2. Als de inwoner alleen hbh2 ontvangt, is het geen optie om de regie van hbh2 door thuisbegeleiders uit te laten voeren, omdat deze krachten complexer en uitgebreidere begeleiding geven en duurder zijn dan een hbh2-hulp.

2. Hbh2 als basisvoorziening.

De inwoner hoeft niet naar de gemeente om een voorziening voor hulp bij huishouden aan te vragen. Hij/zij regelt dit zelf. De vraag is of dit een reële keuze is, omdat de inwoners die hbh2 ontvangen, vaak ondersteuning nodig hebben om zaken te regelen.

Beslispunt 10:

Kiezen voor optie 1: hbh 2 als voorziening na toekenning.

In de toekomst bekijken of:

- ook andere wmo-voorzieningen als algemene voorziening in aanmerking komen waar alle inwoners gebruik van kunnen maken.
- er een verbinding gelegd kan worden met hbh2 en thuisbegeleiding.

Financieel overzicht

keuzemogelijkheid	2015	2016	2017	2018
1a Hbh1 als niet vrij toegankelijke voorziening	999.321	1.009.193	1.019.200	1.029.345
1b Hbh1 als vrij toegankelijke voorziening	755.043	672.795	679.467	686.230
Hbh1 als voorliggende voorziening die door vrije markt wordt opgepakt	381.897	386.299	390.765	395.297
2a Hbh2 als niet vrij toegankelijke voorziening	891.039	898.655	906.359	914.152
2b Hbh2 als vrij toegankelijke voorziening	673.230	599.103	604.239	609.435

Toelichting

Bovenstaande bedragen zijn inclusief de eigen bijdrage. Bij de vrij toegankelijke voorzieningen is er vanuit gegaan dat de rijkskorting wordt doorgelegd naar de zorgaanbieders. Bij de vrije marktoptie bij Hbh1 zijn alleen kosten opgenomen voor het compenseren van mensen met een minimuminkomen. Uit hoofdstuk 15 blijkt dat met bovenstaande keuzes de rijksbezuiniging op huishoudelijke hulp ruimschoots wordt gehaald.

7 Afschaffing Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (WTCG) en Compensatieregeling Eigen Risico (CER)

Achtergrond

In september 2013 is het wetsvoorstel 'Afschaffing van de algemene tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten, de compensatie voor het verplicht eigen risico, de fiscale aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten en de tegemoetkoming specifieke zorgkosten en wijziging van de grondslag van de tegemoetkoming voor arbeidsongeschikten' bij de Tweede Kamer ingediend. Met deze wet wordt een tweetal financiële regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten afgeschaft, te weten de *Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten* en de *Compensatie Eigen Risico*. Om de financiële gevolgen van deze afschaffing gedeeltelijk te kunnen compenseren is tevens voorgesteld om de Wmo op dit punt aan te passen. Aan de Wmo wordt een bepaling toegevoegd die de gemeenten de mogelijkheid biedt gericht een financiële tegemoetkoming te verstrekken aan inwoners met chronische ziekte en/of beperking die aannemelijke meerkosten hebben. Dit is een mogelijkheid voor lokaal maatwerk aansluitend op landelijke fiscale regelingen.

Keuze

Optie 1: Geen tegemoetkoming verlenen aan chronisch zieken en gehandicapten.

Bij deze optie wordt geen lokaal maatwerk verleend en ontvangt een kwetsbare groep slechts gedeeltelijk (alleen vanuit landelijk beleid) een tegemoetkoming bij aannemelijke meerkosten.

Optie 2: Wel tegemoetkoming verlenen bij aannemelijke meerkosten, en wel tot niveau van Bijzondere Bijstand (110% van het norminkomen voor minima)

Bij deze optie wordt wel lokaal maatwerk verleend. Een beperkte groep kan hier aan deelnemen.

Optie 3: Wel tegemoetkoming verlenen bij aannemelijke meerkosten, en wel tot niveau van het minimabeleid (130% van het norminkomen voor minima)

Bij deze optie wordt wel lokaal maatwerk verleend. Een minder beperkte groep dan bij optie 2 kan hier aan deelnemen. Aangesloten wordt bij het reeds bestaande minimabeleid.

Afweging

De eerste vraag is of Wageningen gebruik wil maken van deze mogelijkheid. Het past binnen het beleid vastgelegd in 'Samen Redzaam' dat inwoners hulp en ondersteuning kunnen kiezen die nodig is. Geld mag geen belemmering vormen. Voorgesteld wordt daarom wel een mogelijkheid hiervoor op te nemen in de Wmoverordening.

In de huidige WTCG is geen inkomensgrens opgenomen. In de modelverordening wordt geadviseerd dit wel te doen, en deze te koppelen aan het norminkomen voor minima. Zij hebben financiële ondersteuning nodig om mee te kunnen (blijven) doen. Het hebben van een chronische ziekte en/of beperking mag hiervoor geen belemmering zijn. Iedereen moet naar vermogen kunnen meedoen. Het ligt het meest voor de hand aan te sluiten bij het huidige minimabeleid en de inkomensgrens te bepalen op 130% van norminkomen voor minima. Op deze manier vormt het minimabeleid een integraal onderdeel van de ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie. Ook voor inwoners met een chronische ziekte en/of beperking in het geval er aantoonbare meerkosten zijn.

Beslispunt 11:

Op aanvraag aan personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebben, en die een inkomen hebben lager dan 130% van het norminkomen voor minima, een tegemoetkoming verstrekken ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie. Het college te vragen dit nader uit te werken.

Financieel overzicht

keuzemogelijkheid	2015	2016	2017	2018
1 geen tegemoetkoming verlenen aan chronisch zieken en gehandicapten	0	0	0	0
2 wel tegemoetkoming verlenen tot niveau bijzondere bijstand (110% norminkomen minima)	66.137	67.625	69.146	70.702
3 wel tegemoetkoming verlenen tot niveau minimabeleid (130% norminkomen minima)	115.739	118.344	121.006	123.729

8 De tegenprestatie

Achtergrond

De Participatiewet verplicht de gemeente om beleid vast te stellen over de tegenprestatie. Het opleggen van de tegenprestatie is een bevoegdheid van het college. In de verordening zal moeten worden opgenomen op welke wijze het instrument tegenprestatie kan worden ingezet en voor welke doelgroep het instrument wordt ingezet. De verordening zal vervolgens leiden tot een werkwijzer tegenprestatie.

De tegenprestatie is *"het naar vermogen verrichten van door het college opgedragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden die worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid en die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt"* (Werkwijzer Tegenprestatie, Programmaraad). De eisen en/ of voorwaarden die gesteld worden aan maatschappelijke banen moet ook worden opgenomen in de verordening. Dit geldt ook voor de omvang van de werkzaamheden en de duur in de tijd.

In ons huidige beleid is opgenomen dat er een tegenprestatie gevraagd **mag** worden als deze inhoudt, dat de klant zich optimaal inspant om zich een duurzaam een onafhankelijke en/of participatieve plek in de samenleving te verwerven: het levert een bijdrage aan de re-integratie. Volgens de P-wet hangt deze tegenprestatie niet primair samen met de arbeidsinschakeling, mag het (primair) geen re-integratietraject of participatieplaats zijn. Daarin onderscheidt de wettelijke tegenprestatie zich van ons huidige beleid.

Als het gaat om de doelgroep van het instrument is in het wettelijk traject bij de behandeling een aantal groepen genoemd waar het college verplicht of optioneel een vrijstelling voor in kan zetten. Verplichte vrijstelling is van toepassing op personen die:

- een ontheffing hebben vanwege volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid;
- alleenstaande ouders die in het bezit zijn van een ontheffing;

In het beleidskader Samen Redzaam zijn zelfredzaamheid, maatwerk en keuzevrijheid belangrijke thema's. In de verordening en de werkwijzer die daaruit volgt zal nadrukkelijk ruimte worden geboden aan belanghebbende bij het invullen van de tegenprestatie, met aandacht voor ieders individuele mogelijkheden. Maatwerk en het vergroten van zelfredzaamheid staan daarbij voorop. De gemeente neemt de regierol actief op, maar biedt ruimte aan cliënten om mee te denken.

In het coalitieakkoord *"Anders denken, Samen doen"*, heeft de coalitie aangegeven terughoudend te willen omgaan met het eisen van een tegenprestatie voor het verkrijgen van een uitkering. Zij spreekt hierbij wel de verwachting uit dat "uitkeringsgerechtigden zich optimaal en naar vermogen inspannen om zich blijvend een onafhankelijke en/ of participatieve plek in de samenleving te verwerven." Gelet op het bovenstaande is het college van mening dat terughoudendheid betrekking heeft op het verplichtende karakter. In het kader van maatschappelijke participatie en een bijdrage leven aan het onze eigen stad kan de tegenprestatie wel degelijk een rol vervullen. Hierbij is een motiverende houding en zorgvuldige communicatie richting de klant om een tegenprestatie te verrichten van groot belang.

Het huidige bestand is ingedeeld in treden van de participatieladder. Iedere trede geeft de afstand tot de arbeidsmarkt aan. Met de komst van de participatieladder verandert dit perspectief en is niet langer de afstand tot de arbeidsmarkt een relevant criterium, maar de loonwaarde die iemand nu of op termijn kan realiseren. Uitgangspunt hierbij is dat deze loonwaarde niet perse 100% hoeft te zijn, maar dat een lagere loonwaarde ook als toegevoegde waarde wordt beschouwd voor betrokkene en de samenleving. Dit vraagt een hele andere manier van kijken naar onze huidige doelgroep en biedt mensen die nu in de laagste treden zitten de mogelijkheid nu of op termijn (gedeeltelijk) aan het werk te gaan. Het vragen van een tegenprestatie kan hierbij een motiverende en activerende rol spelen.

Keuze

Voor dit onderdeel zijn keuzes te maken ten aanzien van het inzetten van het instrument en de doelgroep: voor wie zetten we het instrument tegenprestatie in en wie ontvangt een vrijstelling.

a. Hoe zetten we het instrument van de tegenprestatie in?

Optie 1: Het instrument van de tegenprestatie wordt motiverend ingezet. De tegenprestatie levert voor betrokkene een bijdrage aan het tegengaan van de kwetsbare positie waarin deze persoon zich bevindt. Er zitten elementen in van sociale activering. Daarnaast levert de

tegenprestatie een bijdrage aan het sociale leefklimaat en leefbaarheid in de stad. Er is dus sprake van een individueel belang en een collectief belang.

Optie 2: Het instrument van de tegenprestatie wordt dwingend ingezet. De tegenprestatie wordt bij iedereen afgedwongen op basis van het wederkerigheidsprincipe "Voor wat hoort wat".

b. Wie komen in aanmerking voor een vrijstelling?

Optie 1: Naast de verplichte vrijstellingen die in de wet genoemd worden stellen we voor ook de volgende groepen vrij te stellen van een tegenprestatie:

- Zij die een re-integratietraject volgen;
- Zij die mantelzorg verrichten;
- Zij die een nader te bepalen minimale omvang aan vrijwilligerswerk verrichten wat als maatschappelijk nuttig kan worden beschouwd;
- Zij die parttime werken.

Ten aanzien van de doelgroep achten wij het van belang dat mensen maatschappelijke zinvol bezig zijn. Mensen die dit reeds doen via mantelzorg dan wel vrijwilligerswerk kunnen daarom worden uitgesloten van de tegenprestatie. Voor de groep die reeds bezig is met een re-integratietraject kan het maatschappelijk actief zijn reeds een onderdeel zijn van het re-integratieplan.

Optie 2: Naast de groepen die op basis van de wet voor een vrijstelling in aanmerking komen worden er lokaal geen groepen toegevoegd die voor een vrijstelling in aanmerking komen.

Het college bepaalt op welke wijze dient te worden aangetoond dat er sprake is van een **vrijstellingsgrond**. Dit wordt vastgelegd in de verordening.

Beslispunt 12:

Ten aanzien van inzetten tegenprestatie als instrument:

Instemmen met optie 1: Het instrument van de tegenprestatie wordt motiverend ingezet. De tegenprestatie levert voor betrokkene een bijdrage aan het tegengaan van de kwetsbare positie waarin deze persoon zich bevindt. Er zitten elementen in van sociale activering. Daarnaast levert de tegenprestatie een bijdrage aan het sociale leefklimaat en leefbaarheid in de stad. Er is dus sprake van een individueel belang en een collectief belang.

Ten aanzien van de vrijstelling:

Instemmen met optie 1: Naast de verplichte vrijstellingen die in de wet genoemd worden stellen we voor ook de volgende groepen vrij te stellen van een tegenprestatie:

- Zij die een re-integratietraject volgen;
- Zij die mantelzorg verrichten;
- Zij die vrijwilligerswerk verrichten wat als maatschappelijk nuttig kan worden beschouwd;
- Zij die parttime werken.

9 Niet-uitkeringsgerechtigden

Achtergrond

Niet-uitkeringsgerechtigden (nuggers) zijn personen (16 t/m 64 jaar) zonder uitkering die niet studeren en niet werken, maar dat wel graag zouden willen voor meer dan 12 uur per week. Bijvoorbeeld: de herintredende huisvrouw/ man, de gestopte ondernemer, iemand die vrijwillig ontslag genomen heeft. Waar veel media spreken over een dreigende bijstandsgolf, is de realiteit dat het overgrote deel van de mensen die komend jaar door hun WW-rechten heen raken, helemaal geen recht op een bijstandsuitkering heeft. Omdat ze een partner hebben met een inkomen boven de bijstandsnorm, of een eigen vermogen, bijvoorbeeld door een flinke overwaarde op de eigen woning. Nuggers behoren tot het zogenaamde 'onbenutte arbeidspotentieel'. Ze hebben geen werk, maar ook geen recht op een uitkering.

Op basis van artikel 7 van de Participatiewet is de gemeente verplicht ook nuggers te ondersteunen bij arbeidsinschakeling. Er is geen verandering ten opzichte van de huidige wetgeving. Lokaal hebben we een afbakening aangebracht voor de mate waarop ondersteuning verkregen kan worden. Er is een maximum van het aantal trajecten vastgesteld (10) en een inkomensgrens aangegeven (120% van het Wettelijk Minimumloon (WML)).

In het kader van het nieuwe beleid waarbij het motto is dat iedereen die mee kan doen, ook de gelegenheid krijgt mee te doen, past het uitgangspunt om ook voor nuggers ondersteuning en maatwerk te bieden. De financiële consequenties zijn echter niet geheel te overzien.

Het aanbieden van hulp en ondersteuning van nuggers kan een preventieve manier zijn om inwoners in hun eigen kracht te laten en in een vroegtijdig stadium te ondersteunen om duurdere hulp en ondersteuning te voorkomen.

Keuze

Het nieuwe beleid dat met 'Samen Redzaam' is vastgesteld maakt het noodzakelijk opnieuw de afweging te maken welke ondersteuning we voor nuggers inzetten.

- Optie 1: Voor nuggers worden ter ondersteuning bij arbeidsinschakeling maximaal 10 trajecten beschikbaar gesteld waarbij de partner een maximaal inkomen van 120% WML heeft.
- Optie 2: Nuggers krijgen ondersteuning aangeboden bij arbeidsinschakeling, waarbij een inkomensafhankelijke bijdrage (zie hoofdstuk Eigen bijdrage) zal worden gevraagd.
- Optie 3: Nuggers krijgen ondersteuning aangeboden bij arbeidsinschakeling, waarbij geen inkomensafhankelijke bijdrage (zie hoofdstuk Eigen bijdrage) zal worden gevraagd.

Afweging

Het beleidskader 'Samen Redzaam' heeft als uitgangspunt dat iedereen die mee kan doen, de mogelijkheid moet hebben mee te doen. Derhalve is een onderscheid tussen uitkeringsgerechtigden en nuggers onwenselijk. Dit betekent ook dat de beperking in trajecten zoals in het huidige beleid verwoordt, niet langer passend is bij deze nieuwe uitgangspunten.

Nuggers zijn echter geen prioritaire doelgroep, wat betekent dat zij niet proactief worden benaderd. De financiële ruimte neemt de komende jaren af. Dit betekent dat de gemeente zich met name zal richten op die doelgroep die naast middelen voor reïntegratie ook een uitkering ontvangt. Immers de financiële gevolgen voor de gemeente voor mensen met een uitkering zijn hoger.

Vanuit het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dienen te dragen is een inkomensafhankelijke bijdrage verdedigbaar.

Beslispunt 13:

Instemmen met optie 2: Nuggers krijgen ondersteuning aangeboden bij arbeidsinschakeling, waarbij een inkomensafhankelijke bijdrage (zie hoofdstuk Eigen bijdrage) zal worden gevraagd.

Financieel overzicht

keuzemogelijkheid	2015	2016	2017	2018
1 maximaal 10 trajecten indien partnerinkomen < 120% ondersteuning bij arbeidsinschakeling met eigen	4.909	5.020	5.133	5.248
2 bijdrage	16.364	16.733	17.109	17.494
ondersteuning bij arbeidsinschakeling zonder eigen				
3 bijdrage	24.547	25.099	25.664	26.241

10 Loonwaarde

Achtergrond

In het kader van de Participatiewet wordt een nieuw instrument geïntroduceerd: loonwaarde. Loonwaarde is de verhouding tussen het loon dat verdiend kan worden en het wettelijk minimumloon (WML). Dit instrument biedt gemeenten de mogelijkheid om vast te stellen of iemand in staat is om zelfstandig het WML te verdienen bij een reguliere werkgever. Op dit moment weten we niet wat de loonwaarde is van het huidige bestand.

De loonwaarde wordt in opdracht van de gemeente door een onafhankelijke derde bepaald op de werkvloer. Deze meting vindt plaats met behulp van een loonwaardebepaling die moet voldoen aan de eisen die door het Rijk zijn vastgelegd. De werkgever betaalt aan betrokkene het WML. Hiervan betaalt de werkgever zelf het bedrag ter hoogte van de aanwezige loonwaarde van de betreffende persoon. Daarnaast ontvangt de werkgever vanuit de overheid een aanvulling in de vorm van een loonkostensubsidie. De som van de betaalde loonwaarde en de loonkostensubsidie bedraagt het WML, tenzij de CAO anders voorschrijft. De wetgever beperkt daarmee ook de mogelijkheid om loonkostensubsidies te verstrekken die hoger zijn dan 100% van het WML.

Jaarlijks moet volgens de wet de loonwaarde en dus ook de loonkostensubsidie worden bepaald.

Keuze

Tot wanneer zet je instrumenten in om de loonwaarde te vergroten? Er zijn diverse keuzemogelijkheden.

Optie 1: Om de maximale loonwaarde te bereiken wordt de inzet van re-integratie-instrumenten niet begrensd.

Optie 2: De inzet van re-integratie-instrumenten wordt begrensd als:

- De individueel te realiseren maximale loonwaarde van betrokkene is bereikt en zijn ontwikkelpotentieel volledig is benut;
- de inzet van instrumenten niet opwegen tegen het te behalen rendement in de persoonlijke ontwikkeling van betrokkene (eigenwaarde) en van de loonwaarde.

Afweging

Met de decentralisatie van nieuwe doelgroepen zal niet iedereen zelfstandig het WML kunnen verdienen. Het is de bedoeling om de huidige loonwaarde van betrokken werknemers inzichtelijk te maken en aan te geven wat hun ontwikkelpotentieel is. Als duidelijk is dat de maximale loonwaarde is bereikt en er geen zicht is op ontwikkeling, is het investeren via het inzetten van instrumenten niet effectief. Het betreft hier niet alleen een financiële afweging, maar ook een maatschappelijke (persoonlijke) afweging: is iemand in staat de investering (bv motivatie, mogelijkheden, tijd) in zijn eigen ontwikkeling op te pakken? Het is altijd maatwerk.

Tevens kenmerkt een deel van de doelgroep zich door een structurele beperking in haar loonwaarde.

Beslispunt 14:

Instemmen met optie 2: De inzet van re-integratie-instrumenten wordt begrensd als:

- de individueel te realiseren maximale loonwaarde van betrokkene is bereikt en zijn ontwikkelpotentieel volledig is benut of als;
- de inzet van instrumenten niet opwegen tegen het te behalen rendement in de persoonlijke ontwikkeling van betrokkene (eigenwaarde) en van de loonwaarde.

Financieel overzicht

keuzemogelijkheid	2015	2016	2017	2018
1 inzet van re-integratie-instrumenten niet begrenzen om maximale loonwaarde te bereiken	pm	pm	pm	pm
2 inzet van re-integratie-instrumenten begrenzen als maximale loonwaarde is bereikt en zijn ontwikkelpotentieel volledig is benut of als de inzet niet opweegt tegen het te behalen rendement in de persoonlijke ontwikkeling van betrokkene en van de loonwaarde	2.202.400	2.247.400	2.272.600	2.333.800

Toelichting

De eerste keuze is op dit moment niet nader te kwantificeren, maar zal fors duurder zijn dan optie 2, die is gebaseerd op de huidige werkwijze, waarbij op een zo goed mogelijke wijze de beschikbare middelen volledig worden ingezet.

11 Kwaliteit

Achtergrond

Het bieden van kwalitatief goede dienstverlening en het bieden van de hulp/ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben, is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van organisaties (inclusief de gemeente) en professionals. Dit vraagt van organisaties dat zij investeren in hun professionals en van professionals dat zij investeren in zichzelf. Daarnaast dienen organisaties te zorgen voor een adequate inrichting van werkprocessen die bijdraagt aan de kwaliteit van de dienstverlening. Tenslotte is het van belang dat er sprake is van afstemming en samenwerking tussen instellingen en professionals in het sociaal domein.

Ten aanzien van de kwaliteit van de dienstverlening in het sociale domein zijn wettelijke bepalingen van toepassing. Daarnaast kunnen gemeenten aanvullende kwaliteitseisen stellen. Bovenal staat uiteraard "good governance" centraal. Daar hebben we in dit hoofdstuk reeds aandacht aan besteed.

Er is een onderscheid tussen wettelijk vastgelegde kwaliteitseisen en eventuele vrijwillig vast te stellen overige kwaliteitseisen.

Wettelijke kwaliteitseisen

Klachtenregelingen

In het kader van de Jeugdwet en het wetsvoorstel Wmo worden gemeente en aanbieders verplicht een klachtenregeling te treffen. Het college dient een regeling vast te stellen voor de afhandeling van klachten die betrekking hebben over de wijze van afhandeling van meldingen en aanvragen. Aanbieders dienen een effectieve en laagdrempelige regeling vast te stellen voor de afhandeling van klachten ten aanzien van gedragingen van de aanbieder jegens de cliënt.

Er is dus sprake van een gemeentelijke klachtenregeling over gedragingen van personen en bestuursorganen die onder haar verantwoordelijkheid werkzaam zijn. Daarnaast hebben de aanbieders hun eigen klachtenregelingen.

Gemeenten moeten in hun bestekken voor aanbesteding of hun subsidievoorwaarden opnemen, dat aanbieders verplicht worden een toegankelijke en laagdrempelige klachtenregeling, zowel voor het interne als externe klachtrecht, in te richten. Het college ziet toe op de naleving van de klachtenregelingen van aanbieders door periodieke overleggen met de aanbieders, en een jaarlijks cliëntervaringsonderzoek door de aanbieder.

In de Participatiewet is het klachtrecht niet geregeld. Op dit moment is onze eigen klachtenprocedure van toepassing. Verder hebben de re-integratiebedrijven een eigen klachtenprocedure, die we als aanbestedingseis stellen of in de overeenkomst opnemen. Ook de huidige Wmo-cliënten kunnen klachten over gedragingen van gemeentepersoneel al indienen op basis van de gemeentelijke klachtenprocedure. Voor klachten over de aanbieders gelden de klachtenregelingen van deze aanbieders.

Toepassing van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

De technologische mogelijkheden, waarvan onder andere gebruik gemaakt wordt binnen de zorgverlening, bieden mogelijkheden om persoonsgegevens te verwerken. Daardoor zijn er ook mogelijkheden om nieuwe diensten te ontwikkelen waarvan de burger profijt van heeft. Die mogelijkheden kunnen aan de andere kant ook een bedreiging vormen voor de privacy van de betrokkenen. Het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie hebben daarom een Europese richtlijn vastgesteld. Met de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) wordt deze richtlijn in Nederland uitgevoerd.

In de Jeugdwet en de WMO staat opgenomen dat de persoonsgegevens, de verwerking van de persoonsgegevens en wat daarmee samenhangt beschouwd worden als hetgeen hierover is opgenomen in de Wet bescherming persoonsgegevens. Dit betekent dat de Wbp ook van toepassing is op de zorgaanbieders. Dit hoeft niet als een kwaliteitseis aan de zorgaanbieder opgelegd te worden. Wel zullen de klanttevredenheidsonderzoeken een indicatie kunnen geven voor de wijze waarop de zorgaanbieders omgaan met de privacy van de cliënt. Indien deze

onderzoeken daartoe aanleiding geven zal dit onderwerp van gesprek zijn in het reguliere overleg met de zorgaanbieder.

Wettelijke kwaliteitseisen Jeugdhulp

Er zijn wettelijke kwaliteitseisen van toepassing op alle vormen van jeugdhulp en daarnaast zijn er kwaliteits- en certificeringseisen voor instellingen die kinderbeschermingsmaatregelen en Jeugdreclassering uitvoeren. Voor deze verplichte certificering is een normenkader ontwikkeld, samen met het veld, VNG en diverse gemeenten. Een instelling krijgt een certificaat als zij voldoet aan dat normenkader.

De Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie Gezondheidszorg houden straks gezamenlijk toezicht op de kwaliteit in algemene zin en op de wettelijke kwaliteitseisen. Gemeenten kunnen specifieke problemen of accenten kenbaar maken (bijvoorbeeld over gehanteerde methodes, het minimale opleidingsniveau van professionals, het kwaliteitskeurmerk van instellingen en de mate waarin de cliënt centraal gesteld wordt) aan de Inspectie waar zij in hun toezicht aandacht aan geven. Op landelijk niveau worden afspraken gemaakt over samenwerking tussen de Inspectie en gemeenten. Preventieve jeugdhulp valt echter niet onder de wettelijke kwaliteitseisen uit de jeugdwet.

De wettelijke kwaliteitseisen voor instellingen jeugdhulp zijn:

- de verplichting tot het verlenen van 'verantwoorde jeugdhulp' en de verplichting om geregistreerde professionals in te zetten;
- gebruik van hulpverleningsplan of plan van aanpak als onderdeel van verantwoorde hulp;
- een verklaring omtrent het gedrag (VOG) voor beroepsbeoefenaren en vrijwilligers;
- de toepassing van de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, de meldplicht calamiteiten en de meldplicht geweld bij de verlening van jeugdhulp;
- de vertrouwenspersoon is in de gelegenheid zijn taak uit te oefenen;
- een verplicht systeem voor kwaliteitsbewaking, beheersing en verbetering van de hulpverlening;
- het regelen van medezeggenschap (cliëntenraad) en een effectieve en laagdrempelige klachten- en geschillenregeling;
- het toestemmingsvereiste;
- jongere(n) en ouders hebben recht op informatie over de te verlenen hulp.

De normen uit het normenkader JB/JR hebben betrekking op:

- de doelstelling van de organisatie;
- de professionals;
- ingezette methoden;
- de organisatie;
- ketensamenwerking.

Daarnaast gelden specifieke eisen voor pleegzorg en gesloten jeugdzorg. Gedwongen opnamen als ook behandelingen binnen de jeugd GGZ blijven nog steeds vallen onder de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz).

Wettelijke kwaliteitseisen Wmo 2015

Het wetsvoorstel voor de Wmo 2015 maakt de gemeenten integraal verantwoordelijk voor de kwaliteit en de continuïteit van de maatschappelijke ondersteuning, gericht op de zelfredzaamheid en de participatie van de inwoners om hen in staat te stellen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving te kunnen blijven. In dit wetsvoorstel worden gemeenten verantwoordelijk om (bij verordening) eisen te stellen aan de kwaliteit van de ondersteuning, klachtrecht, goed bestuur en medezeggenschap van cliënten bij aanbieders.

In de gemeentelijke verordening worden ook de (gemeentelijke) eisen die aan de kwaliteit van voorzieningen en de deskundigheid van beroepskrachten worden gesteld, opgenomen. De gemeenten zullen hierbij steunen op landelijke professionele kwaliteitsstandaarden voor aanbieders, die overigens nog moeten worden ontwikkeld en deze uitwerken en aanvullen met 'lokale' kwaliteitseisen. Deze 'lokale' kwaliteitseisen worden gekoppeld aan de doelstellingen uit 'Samen Redzaam' en komen naar voren bij de kaders voor inkoop en contractering.

Participatiewet

Rondom de huidige wetgeving is landelijk de afgelopen jaren reeds een behoorlijk zwaar systeem van kwaliteitscontroles opgezet. De verwachting is dat deze 1 op 1 zullen worden overgenomen in de Participatiewet en daarmee ook ten aanzien van nieuwe doelgroepen. Om die reden zijn aanvullende lokale kwaliteitseisen niet nodig.

Aanvullende kwaliteitseisen

Naast genoemde wettelijke kwaliteitseisen hebben mogelijke aanvullende kwaliteitseisen betrekking op het geheel van het sociale domein: de aanbieders en onze eigen organisatie. De aanvullende kwaliteitseisen zijn van toepassing op zowel de inhoud/uitkomst van de hulp als het proces.

Hierbij kan gedacht worden aan:

- permanente monitoring van de processen op diverse aspecten zoals doorlooptijd, kosten, resultaat;

- klachtenregelingen;

De gemeente heeft voor haar eigen dienstverlening reeds een adequate beroeps- en bezwaarregeling en klachtregeling. Aan de overige partners in het gehele Sociale Domein zullen conform de wet aanvullende eisen worden gesteld met betrekking tot klachtenregelingen, middels bepalingen opgenomen in het inkoopcontract of bij de subsidieverlening. Daarnaast zijn er ook de nationale regelingen zoals de Nationale Ombudsman, de kinderombudsman, e.d. We zullen klanten wijzen op deze mogelijkheden.

- klanttevredenheidsmetingen: met een nog nader te bepalen frequentie en omvang zullen binnen het gehele Sociale Domein klanttevredenheidsonderzoeken worden opgezet en zal de uitslag betrokken worden bij de evaluatie en eventueel benodigde bijstelling van de dienstverlening;

- het -doen- inzetten van bewezen of anderszins onderbouwd effectieve hulp- en dienstverleningsmethoden (bijvoorbeeld: best practices en proven technology);

- het, indien van toepassing, borgen van warme overdrachten en structureel ingebedde nazorg.

- integrale benadering van de problematiek, klant centraal, inzet eigen kracht/netwerk, substitutie-effecten, etc. (doelen Samen Redzaam).

Keuze en afwegingen

Optie 1: Uitgaan van de wettelijke kwaliteitseisen en geen nadere lokale kwaliteitseisen opleggen.

Optie 2: Naast de wettelijke bepalingen nadere kwaliteitseisen opleggen, gebaseerd op ons lokale beleidskader Samen Redzaam.

Argumentatie

Voorgesteld wordt om ten aanzien van de Jeugdhulp, Wmo en Participatiewet voor optie 2 te kiezen en aanvullende kwaliteitseisen te stellen, omdat dit de mogelijkheid biedt om te sturen op de ambities uit 'Samen Redzaam'. Aangezien de wetgeving voldoende kwaliteitsgaranties biedt kunnen de aanvullende kwaliteitseisen tot het echt noodzakelijke beperkt worden. Dit is belangrijk met het oog op het verminderen van administratieve lasten: een van de redenen van de herstructurering van het sociale domein en tevens een wens van onze gemeenteraad. In de uitwerking van de aanvullende kwaliteitseisen dient overwogen te worden in hoeverre aanvullende eisen gesteld gaan worden aan partijen die nu niet onder genoemde wettelijke kaders vallen zoals de preventieve jeugdhulp en aan kleine zelfstandigen uit bijv. het vrij toegankelijke aanbod. De wettelijke en aanvullende kwaliteitseisen zullen onderdeel vormen van de nieuwe inkoop- en subsidieafspraken.

Beslispunt 15:

Naast de wettelijke bepalingen worden nadere kwaliteitseisen opgelegd, die gebaseerd zijn op ons lokale beleidskader Samen Redzaam. Het college krijgt opdracht deze nader uit te werken.

12 Rolverdeling raad en college: Governance

In deze notitie worden aan de raad de 'knoppen' voorgelegd waar de raad mee kan sturen en kan monitoren. Op deze wijze kan de raad komen tot uitvoering van "Good Governance".

Achtergrond

Vanwege de verwarring die soms ontstaat bij het gebruik van de begrippen interne beheersing, management control, sturing en planning & control, gebruiken we voortaan het overkoepelende begrip Governance.

Daarmee wordt het deugdelijk besturen van de organisatie bedoeld. Het gaat hierbij onder andere om het bepalen van organisatiedoelen en deze zo efficiënt en effectief mogelijk te bereiken, rekening houdend met risico's en beheersingsmaatregelen en het verstrekken van (verantwoordings)informatie. Ook heeft Governance betrekking op de rol van de gemeente in de samenleving en de rolverdeling tussen raad en college.

Rolverdeling

De gemeente heeft geen alleenrecht op de lokale samenleving. Als het gaat om de transitie spelen met name de inwoners en de zorgaanbieders een belangrijke rol. Dat is ook de reden dat zij nadrukkelijk worden betrokken bij het bepalen van de beleidsdoelen en de implementatie ervan, met als doel te komen tot een effectievere en legitieme lokale overheid.

Maatschappelijke organisaties hebben reeds een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van het huidige MO-beleidsplan. Ook is in het integraal beleidskader sociaal domein opgemerkt dat we graag willen, dat inwoners een actieve rol gaan/ blijven vervullen bij zowel het beleidsproces, als het initiatief en de uitvoering van voorzieningen en arrangementen. Dit past ook bij de participatiemaatschappij. Het ligt daarom voor de hand om door te gaan op deze ingeslagen weg en stakeholders (nog) meer betrekken bij het maken van het beleid en het bepalen van de doelen. Door het beleggen van interactieve bijeenkomsten, actief communicatiebeleid en het betrekken van de doelgroep bij het ontwikkelen van kwaliteitseisen ten behoeve van programma van eisen. Daarnaast wordt de bereikbaarheid van voorzieningen bevorderd door bijvoorbeeld het inrichten van een digitale sociale kaart en een integraal punt waar burgers informatie kunnen ophalen.

Het betekent wel dat de rol van college en raad verandert: de gemeente wordt minder sturend en meer faciliterend en netwerken en cocreatie komen centraal te staan. Dit is in lijn met de beoogde inhoudelijke transformatie, zoals in het integraal beleidskader is opgenomen en door de raad is vastgesteld:

Oud	Nieuw
Van beperkingen	→ Mogelijkheden
Van hulp vragen aan de overheid	→ Hulp bieden en vragen aan informele netwerk
Van recht op	→ Eigen initiatief en verantwoordelijkheid
Van zelfredzaam	→ Samen redzaam
Van indicatiestelling	→ Het samen vinden van een oplossing (arrangement)
Het systeem centraal	→ Het leven van de inwoner centraal
Van aanbod	Inwoners creëren zelf
Van een sturende gemeente	→ Een faciliterende gemeente
Van eigen beleid en uitvoering	→ Benutten initiatieven lokale gemeenschap
Van eigen organisatie	→ Netwerken en co-creatie
Van centraal en veraf	→ Lokaal en dichtbij

Als het gaat om de rolverdeling tussen college en raad verdient het aanbeveling om de raad meer mogelijkheden te geven om te kunnen sturen op hoofdlijnen. De raad zal voor de uitvoering van het beleid, kaders stellen. Daarbij past ook dat het College meer verantwoordelijkheid krijgt over de manier waarop doelen worden behaald. Die aanpak is naar de mening van het college de beste borging om flexibel te kunnen werken en maatwerk toe te passen waarover uiteraard tijdig verantwoording wordt afgelegd. De aanpak past in het duale stelsel: de raad gaat over het beleid en het College over de uitvoering. Onderstaand lichten we toe op welke onderdelen dit speelt.

Doelen

In het integraal beleidskader sociaal domein "Samen Redzaam" zijn de strategische doelen en subdoelen opgenomen. De doelen zullen vertaald worden in concrete prestaties (ook wel kritische succesfactoren of (prestatie)indicatoren genoemd), waarop kan worden gestuurd.

De beoogde doelen en de daarvan afgeleide indicatoren bepalen het kader dat de raad geeft (*kaderstellende rol*) en zij worden door ons ook gebruikt om verantwoording af te leggen (*controleerende rol*). De indicatoren worden daarom opgenomen in de programmakaarten van de begroting en de gemeenteraad wordt nauw betrokken bij het bepalen ervan. Ook willen we burgers en maatschappelijke organisaties hier actief bij betrekken. De raad blijft echter eindverantwoordelijk voor de doelen zoals ze in de programmakaarten worden opgenomen.

Bij het bepalen van de indicatoren zullen we zoveel mogelijk aansluiten bij de collegeperiode. Dat betekent dat in de programmakaart niet alleen aandacht is voor het beoogde doel voor het lopende begrotingsjaar, maar tevens voor de beoogde doelen aan het eind van de collegeperiode. Op die manier geeft de programmakaart beter weer naar welk toekomstbeeld wordt gestreefd. Daarnaast zal een logische verdeling van de nieuwe taken over verschillende programma's plaatsvinden. Daarbij zullen we ook kijken naar een evenwichtige opbouw van de programmakaarten in de totale begroting. Dit is echter een groei-model en we verwachten niet dat dit direct in de eerstvolgende begroting tot uitdrukking komt.

Tot slot hechten we eraan dat de indicatoren op de programmakaarten eenvoudig begrepen kunnen worden. Daarom streven we naar een meer visuele weergave, voorzien van een goede uitleg en vergelijkende cijfers. Daarbij zullen we ook aandacht hebben voor de wens van de raad om te sturen op hoofdlijnen.

Risico's

We zijn voornemens een uitgebreide risicoanalyse uit te voeren. De decentralisaties brengen veel nieuwe taken voor de gemeente met zich mee en bovendien gaat dit gepaard met een korting op het macrobudget. Daarnaast zorgt de keuze dat het budget het beleid volgt voor de gemeente in principe voor extra (financiële) risico's. Een goede risico-inventarisatie vinden we daarom essentieel.

Naar aanleiding van de inventarisatie willen we een bewuste keuze maken over hoe we omgaan met de risico's. Risico's zijn er altijd, niet alles is te voorkomen, maar dat hoeft ook niet. Voor het bereiken van doelen is het nemen van risico's soms ook nodig. In het beleidskader is bijvoorbeeld vermeld dat we gemeente innovatieve initiatieven toejuichen. Dat is niet mogelijk als we geen enkel risico willen nemen. Daarom zullen we niet per definitie streven naar een zo laag mogelijk risico, maar inzetten op het bewust nemen van risico's, uiteraard binnen bepaalde kaders.

Maatregelen

Waar wenselijk nemen we maatregelen om risico's te beperken. Zonder in te gaan op allerlei mogelijke beheersingsmaatregelen, nemen we als uitgangspunt dat de beheersingsmaatregelen zodanig worden gekozen dat ze effectief zijn en tegelijkertijd zo efficiënt mogelijk (dus geen overbodige maatregelen). Ook is het belangrijk dat maatregelen niet belemmerend werken voor professionals, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie, maar juist stimulerend zijn voor het gewenste gedrag en innovatieve oplossingen. Om dat te bewerkstelligen richten we ons onder meer op de volgende twee aspecten:

- Het bepalen van de gewenste waarden en normen.
- Het bepalen van datgene wat niet gewenst is (de kaders).

Deze twee onderdelen bepalen het speelveld waarbinnen professionals kunnen en mogen werken en sluit goed aan op de omslag van oude systeemwaarden, naar nieuwe menswaarden, zoals in het beleidskader opgenomen:

Oude systeemwaarden	Nieuwe menswaarden
doelmatigheid	→ aandacht/ tijd
efficiency	→ vertrouwen
controle, beheersing	→ ruimte
regelzucht	→ keuzevrijheid
kosten / baten	→ kwaliteit

Informatie

Tot slot richten we de informatievoorziening zodanig in, dat we informatie van binnen en van buiten de organisatie gebruiken om, waar nodig, tijdig te kunnen (bij)sturen. Waar mogelijk zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van reeds bestaande software. Tevens sluiten we zoveel mogelijk aan bij de nog te ontwikkelen regionale informatievoorziening. Afhankelijk van de wensen kan het noodzakelijk zijn nieuwe software aan te schaffen of te laten ontwikkelen.

De informatie wordt verder gebruikt in de Kadernota en de Jaarstukken. Vooral de eerste tijd zal het echter wenselijk zijn dat we de raad vaker informeren over de voortgang.

Bovenstaande uitgangspunten moeten worden gezien als het ideaalbeeld waar we naar streven. De eerstvolgende begroting zal nog niet alle elementen bevatten, we streven ernaar al bouwende en lerende in de loop der tijd kwaliteitslagen te maken.

13 Evaluatie

Achtergrond

In het beleidsplan Samen Redzaam is vastgesteld dat dit integraal beleidskader samen met het MO-beleidsplan in 2016 worden geëvalueerd om eind 2016 een geïntegreerd en geactualiseerd beleidskader Sociaal Domein ter vaststelling aan te kunnen bieden. In de VNG modelverordeningen zijn facultatieve bepalingen opgenomen waarin de gemeente zichzelf kan verplichten 1 keer in de zoveel jaar het beleid te evalueren.

Keuze

Optie 1: Geen evaluatiebepaling in de verordeningen opnemen, maar bij de vaststelling van nieuw beleid direct de evaluatietermijn bepalen. In de praktijk wordt de bepaling lang niet altijd binnen de gestelde termijn uitgevoerd. Bovendien is de praktijk dat nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen vaak aanleiding zijn om het beleid eerder te herzien. De raad kan bij de vaststelling van het geactualiseerde beleidskader Sociaal Domein in 2016 bepalen wanneer dat beleid geëvalueerd moet worden. We adviseren u in dit geval dat bij de vaststelling in 2016 te doen.

Optie 2: Wel een evaluatiebepaling in de verordeningen opnemen. Argumentatie: het ingezette MO beleid en de vastgestelde kaders Samen Redzaam worden in de tweede helft 2015 geëvalueerd en dienen als input voor het nieuw vast te stellen beleid Sociaal Domein in 2016.

Beslispunt 16:

Keuze voor optie 2. In de verordeningen een evaluatiemoment opnemen in 2015 om input te verkrijgen voor het nieuwe beleid sociaal domein 2016

14 Financiën

Algemene inleiding

De Raad heeft bij de vaststelling van de integrale beleidskaders "Samen Redzaam" en bij de voorbereiding van de nadere kader voor de verordeningen de wens uitgesproken dat inzichtelijk wordt gemaakt aan welke "knoppen" gedraaid kan worden wat betreft de inzet van beschikbare middelen. In deze notitie wordt aan u een dashboard gepresenteerd op welke onderwerpen u de komende jaren sturing kan worden gegeven.

De decentralisaties gaan echter gepaard met grote onzekerheden. Veel informatie die nodig is voor het inschatten van de financiële gevolgen vanaf 2015 is nog niet beschikbaar, verouderd, onvoldoende bruikbaar of er bestaat onzekerheid rondom de betrouwbaarheid. Ook kan op voorhand moeilijk worden ingeschat wat de precieze gevolgen zullen zijn van nieuw beleid.

Dit maakt dat elke prognose, hoe zorgvuldig deze ook is samengesteld, veel onzekere factoren bevat. Om toch een globaal beeld te geven van de financiën van de decentralisaties, hebben wij op een inschatting gemaakt die onderstaand nader is toegelicht. Overigens hechten wij er nog aan op te merken dat de presentatie van de cijfers op euro's (en niet afgerond op duizendtallen of miljoenen) suggereert dat de cijfers erg nauwkeurig zijn. In werkelijkheid is op veel onderdelen echter sprake van een behoorlijke bandbreedte. We hebben voor deze presentatie gekozen omdat afronding van de getallen het beeld niet helderder maken. Het dashboard (de knoppen) zijn in dit stuk daarom relevanter dan de specifieke bedragen.

Rijksbijdragen

Waar de rijksbudgetten voor de gemeente Wageningen al –voorlopig– bekend zijn, zijn deze als uitgangspunt voor de verwachte rijksbijdrage opgenomen. Waar deze nog onbekend zijn, is een vertaling gemaakt aan de hand van de macrobudgetten. Daarbij is in eerste instantie een zo actueel mogelijke stand van de macrobudgetten gemaakt, gebaseerd op onder andere:

- 4^e en 6^e nota van wijziging Participatiewet
- Miljoenennota 2014
- Meicirculaire 2013
- Septembercirculaire 2013
- Meicirculaire 2014
- Gemeenteloket SZW
- Regeerakkoord
- Herfstakkoord
- Sociaal akkoord
- Kamerbrief financiële duidelijkheid gemeenten overheveling budget jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering van 5 december 2013
- Internetbericht budget en verdeling WMO 2015 van 29 januari 2014
- Kamerbrief uitkomsten begrotingsoverleg van 17 april 2014
- Presentatie transitiebureau WMO van 7 mei 2014

Ook op basis van deze informatie zijn niet op elk onderdeel of voor elk jaar de macrobudgetten duidelijk. Waar mogelijk is een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van ontbrekende informatie. We benadrukken dat de werkelijke macrobudgetten (en dus ook de lokale budgetten) hiervan kunnen afwijken.

Vervolgens is aan de hand van de macrobudgetten een vertaling naar gemeente Wageningen gemaakt, waarbij wordt verondersteld dat het Wageningse deel 1,8‰ tot 1,85‰ van het macrobudget bedraagt. In werkelijkheid zal de verdeling echter anders zijn, maar hoe is nog niet duidelijk. In ieder geval is wel bekend dat voor het BUIG-budget de verdeelmethodiek anders wordt dan voorheen en de WSW-gelden waarschijnlijk worden verdeeld op basis van werkelijke historische realisatie (nu op basis van taakstellingen), maar informatie daarover ontbreekt. Ook de verdeling van Wajong-gelden is nog onduidelijk. Tevens geldt dat de verdeling van de re-integratiemiddelen verandert, hetgeen waarschijnlijk leidt tot een nadeel voor Wageningen. Omdat cijfers ontbreken, is hier nog geen rekening mee gehouden.

Bovenstaande methode heeft geleid tot verwachte budgetten voor de gemeente Wageningen, met uitzondering van het BUIG-budget. Het Rijk bepaalt het BUIG-budget per gemeente momenteel aan de hand van een objectief verdeelmodel met 14 verdeelmaatstaven. Dit is een zeer complexe rekenkundige exercitie, die meerdere keren per jaar leidt tot gewijzigde budgetten. Tot op heden is het andere (grote) gemeenten, inclusief het onderzoeksbureau dat het landelijk verdeelmodel heeft gemaakt, niet gelukt om goede prognoses te maken van het BUIG-budget voor het lopende jaar, laat staan voor toekomstige jaren. Bovendien is het Rijk bezig om voor 2015 en verder een andere verdeelsystematiek in te voeren, waarvan de gevolgen nu nog onduidelijk zijn. Om die reden achten wij het momenteel niet opportuun een goede inschatting te geven van de ontwikkeling van het BUIG-budget. Daarom is dit vooralsnog in lijn met de huidige begroting op structureel € 10 miljoen geraamd.

Kosten

De inschatting van de verwachte kosten is gebaseerd op diverse aannames en berekeningen, die wij onderstaand per onderdeel nader toelichten. Voor reguliere indexeringen worden dezelfde percentages gehanteerd als voor de begroting 2014-2017, waarbij voor 2018 hetzelfde percentage als 2017 wordt aangehouden.

AWBZ/WMO

De kosten van de bestaande WMO-taken uit het MO-beleidsplan en de individuele- en collectieve voorzieningen (met uitzondering van de huishoudelijke hulp), zijn gelijk gesteld aan de bestaande begroting 2014-2017, waarbij 2018 gelijk is gesteld aan 2017, verhoogd met dezelfde indexatie als in 2017.

Voor de kosten van de huishoudelijke hulp zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- een 50/50 verdeling Hulp bij huishouden 1 en 2
- Hbh1 als voorziening die door de markt wordt ingevuld
- Hbh2 als niet-vrij toegankelijke voorziening
- Tegemoetkoming Hbh1 voor minimuminkomens
- 25% van het huidig aantal HbH1 klanten heeft een minimuminkomen
- Hbh2 verwachting lichte afname
- Hbh1 verwachting grotere afname

Daarnaast is gerekend met gemiddelde kosten van de afgelopen 3 jaar

De bepaling van de kosten van de nieuwe AWBZ-voorzieningen (begeleiding) zijn gebaseerd op:

- Lineaire doorvertaling CIZ-indicaties 2010-2013 naar toekomstige jaren, rekening houdend met een kleine afname voor bepaalde doelgroepen als gevolg van het nieuwe beleid
- Korting van 25% op kosten zorgaanbieders
- Kosten gebaseerd op opgave WMO-kantoor en doorvertaald naar toekomstige reguliere kostenstijgingen

De nieuwe eigen bijdrage voor woonvoorzieningen, rolstoelvoorzieningen en niet-vrij toegankelijke voorzieningen kan momenteel moeilijk worden gekwantificeerd en is daarom in lijn met de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp op circa 25% van de kosten geraamd. De tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten is nu ook nog lastig te kwantificeren en betreft een globale aanname.

De investeringen in het huidige aanbod zijn gebaseerd op een percentage van de rijksbijdrage voor de nieuwe taken, 2,5% voor intensivering en innovatie en 2,5% voor verbreding van het huidige basisvoorzieningen. Het voordelig effect van de transformatie is een globale inschatting.

Vanwege alle aannames die zijn gebruikt voor de berekening van de verwachte kosten, calculeren we een post van 10% van de rijksbijdrage voor de nieuwe taken als onvoorzien in.

Participatiewet

De kosten van de participatiewet zijn gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Aantal huidige cliënten (inkomensdeel) gebaseerd op toename tot 675 ultimo 2014 en verder stabiel in de jaren daarna
- Nieuwe instroom Wajong gebaseerd op berekening SZW 100.000-gemeente en vertaald naar Wageningen, aangepast met eigen inschattingen

- Participatiemiddelen (rijk+eigen) worden volledig besteed
- Uitstroom WSW op basis van historische gegevens (pensionering)
- De Rijkskorting op WSW wordt 1-op-1 doorvertaald in de kosten en de kosten zijn gebaseerd op de oude werkwijze. Wel is rekening gehouden met een risicopost voor het geval de korting niet volledig is door te berekenen aan het SW-bedrijf.

Vanwege alle aannames die zijn gebruikt voor de berekening van de verwachte kosten, calculeren we een post van 10% van de per saldo gewijzigde rijksbijdrage als onvoorzien in.

Ten aanzien van het SW-bedrijf (Permar) zijn de kosten afhankelijk van nog te maken keuzes. Uit verschillende scenario's blijkt dat eenmalige kosten uiteen kunnen lopen van circa € 70.000 tot meer dan € 2 miljoen. Ook voor de structurele kosten zijn er grote verschillen tussen de scenario's. Vanwege deze grote bandbreedte hebben we deze post als p.m. opgenomen.

Voor het vormen van het nieuwe werkbedrijf is op dit moment geen goede inschatting te maken, zodat deze ook als p.m.-post is vermeld.

Jeugdwet

Bij de kosten voor de jeugd zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Afspraken met Bureau Jeugdzorg zijn voor de jaren 2015 en 2016 vastgelegd; voor de jaren daarna zijn de kosten op dezelfde wijze doorberekend
- Voor het landelijk transitiearrangement wordt 2,2% van het rijksbudget aangehouden en voor regionaal innovatiebudget 3%
- De zorg/trajectkosten zijn gebaseerd op beperkte informatie uit de jaren 2010, 2011 en/of 2012 van CIZ en jeugdzorginstellingen. Deze informatie is onvoldoende actueel of ongeschikt om een goede prognose op te baseren, hetgeen betekent dat de foutmarge hierop aanzienlijk kan zijn.

De investeringen in het huidige aanbod zijn gebaseerd op een percentage van de rijksbijdrage voor de nieuwe taken, 2,5% voor intensivering en innovatie en 2,5% voor verbreding van de huidige basisvoorzieningen. Het voordelig effect van de transformatie is een globale inschatting.

Vanwege alle aannames die zijn gebruikt voor de berekening van de verwachte kosten, calculeren we een post van 10% van de nieuwe rijksbijdrage als onvoorzien in.

Algemene kosten

De uitvoeringskosten zijn gebaseerd op een globale inschatting van de extra benodigde formatie, ondersteunende diensten en materiële kosten. De kosten van cliëntondersteuning (m.n. MEE) zijn gebaseerd op Collegebesluit 13 mei 2014 en zijn vooralsnog doorvertaald naar 2018, rekening houdend met reguliere kostenstijgingen.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste posten met betrekking tot de decentralisaties opgenomen, zoals deze in de begroting 2015-2018 tot uitdrukking komen.

Baten	2015	2016	2017	2018
Participatiewet participatie (excl. WSW)	1.202.400	1.247.400	1.272.600	1.333.800
Participatiewet WSW	4.173.600	3.855.400	3.542.750	3.254.150
Participatiewet uitvoering	5.400	18.000	30.600	43.200
BUIG (inkomensdeel) bestaand	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000
BUIG nieuw	219.600	520.200	795.600	1.058.400
AWBZ nieuw	4.343.522	4.193.522	4.193.522	4.193.522
WMO integratieuitkering	2.004.837	1.774.837	1.774.837	1.774.837
AWBZ/WMO via Algemene uitkering	6.190.000	6.170.000	6.120.000	6.120.000
Jeugd nieuw	6.695.813	6.244.410	5.964.970	5.964.970
totaal baten	34.835.172	34.023.769	33.694.879	33.742.879

Lasten	2015	2016	2017	2018
AWBZ				
Bestaand MO-beleid	5.190.224	5.257.852	5.405.680	5.541.053
Bestaande individuele voorzieningen	1.131.086	1.148.584	1.166.422	1.184.609
Eigen bijdrage bestaande individuele voorzieningen	-292.457	-298.140	-303.943	-309.868
Bestaande huishoudelijke hulp 1 ZIN	381.897	289.724	293.074	296.473
Bestaande huishoudelijke hulp 1 PGB	0	0	0	0
Eigen bijdrage HH1	0	0	0	0
Bestaande huishoudelijke hulp 2 ZIN	1.054.046	1.062.673	1.071.371	1.080.141
Bestaande huishoudelijke hulp 2 PGB	171.814	175.680	179.633	183.675
Eigen bijdrage HH2	-334.821	-339.699	-344.646	-349.663
Nieuwe voorzieningen begeleiding ind.	2.122.311	2.271.201	2.419.780	2.563.011
Nieuwe voorzieningen begeleiding groep	1.244.760	1.344.663	1.459.000	1.586.213
Eigen bijdrage nieuwe voorzieningen BG	-372.065	-433.814	-508.357	-598.514
Tegemoetkoming chronisch zieken/gehandicapten	115.739	118.344	121.006	123.729
Investering in basisvoorziening	217.176	209.676	419.352	419.352
Effect transformatie	-29.462	-89.510	-302.178	-367.264
Onvoorzien	434.352	419.352	419.352	419.352
subtotaal AWBZ	11.034.601	11.136.586	11.495.548	11.772.298

Jeugd

Opvoed/opgroei problemen	2.022.221	2.067.721	2.114.245	2.161.815
Dranghulpverlening / Jeugdzorgplus	293.467	300.070	306.821	313.725
Jeugdbescherming (voogdij, ondertoezichtstelling)	765.069	782.283	799.884	817.881
Jeugdreclassering	210.365	215.098	219.938	224.887
AMHK	85.369	87.290	89.254	91.262
Jeugd gehandicapten	784.980	802.642	820.702	839.168
Jeugd GGZ via Zorgverzekeringswet	1.211.350	1.238.605	1.266.474	1.294.969
Jeugd GGZ via AWBZ	10.302	10.302	10.302	10.302

Landelijk transitiearrangement	147.308	137.377	131.229	131.229
Regionaal innovatiebudget	200.874	187.332	178.949	178.949
Eigen bijdrage / ouderbijdrage	0	0	0	0
Investering in basisvoorziening	320.044	322.658	653.430	666.068
Effect transformatie	-71.641	-218.577	-742.225	-909.628
Onvoorzien	669.581	624.441	596.497	596.497
subtotaal Jeugd	6.649.289	6.557.243	6.445.500	6.417.125
Participatie				
Uitkeringen bestaand	10.125.000	10.125.000	10.125.000	10.125.000
Uitkeringen nieuw	195.000	255.000	330.000	405.000
Participatie	2.202.400	2.247.400	2.272.600	2.333.800
WSW oude stijl	4.126.200	3.952.300	3.680.800	3.389.900
Werkbedrijf	pm	pm	pm	pm
SW-bedrijf	pm	pm	pm	pm
Nuggers	24.547	25.099	25.664	26.241
Eigen bijdrage nuggers	-8.182	-8.366	-8.555	-8.747
Investering in basisvoorziening	19.238	21.238	42.531	47.331
Effect transformatie	-16.673	-41.512	-131.473	-179.079
Onvoorzien	38.476	42.476	42.531	47.331
subtotaal Participatie	16.706.005	16.618.634	16.379.098	16.186.776
Algemeen				
Uitvoeringskosten nieuw	1.411.000	1.415.950	1.421.011	1.426.187
Kosten clientbegeleiding algemeen	305.027	311.890	318.908	326.083
subtotaal Algemeen	1.716.027	1.727.840	1.739.919	1.752.270
totaal lasten	36.105.922	36.040.303	36.060.065	36.128.469

Effect op begroting

In onderstaand overzicht is het effect op de huidige begroting opgenomen

Baten	2015	2016	2017	2018
Participatiewet participatie (excl. WSW)	5.400	50.400	75.600	136.800
Participatiewet WSW	123.600	-194.600	-507.250	-795.850
Participatiewet uitvoering	5.400	18.000	30.600	43.200
BUIG (inkomensdeel) bestaand	30.756	30.756	30.756	30.756
BUIG nieuw	219.600	520.200	795.600	1.058.400
AWBZ nieuw	4.343.522	4.193.522	4.193.522	4.193.522
WMO integratieuitkering	-541.269	-771.269	-771.269	-771.269
AWBZ/WMO via Algemene uitkering	0	0	0	0
Jeugd nieuw	6.695.813	6.244.410	5.964.970	5.964.970
totaal baten	10.882.822	10.091.419	9.812.529	9.860.529

Lasten	2015	2016	2017	2018
AWBZ				
Bestaand MO-beleid	0	0	0	0
Bestaande individuele voorzieningen	-47.534	-57.009	-66.758	-76.786
Eigen bijdrage bestaande individuele voorzieningen	-292.457	-298.140	-303.943	-309.868
Bestaande huishoudelijke hulp 1 ZIN	-841.119	-1.226.839	-1.255.293	-1.284.413
Bestaande huishoudelijke hulp 1 PGB	-262.442	-268.347	-274.385	-280.558
Eigen bijdrage HH1	385.526	391.308	397.178	403.136
Bestaande huishoudelijke hulp 2 ZIN	-213.177	-453.889	-476.995	-500.745
Bestaande huishoudelijke hulp 2 PGB	-46.422	-47.466	-48.534	-49.626
Eigen bijdrage HH2	50.704	51.610	52.533	53.473
Nieuwe voorzieningen begeleiding ind.	2.122.311	2.271.201	2.419.780	2.563.011
Nieuwe voorzieningen begeleiding groep	1.244.760	1.344.663	1.459.000	1.586.213
Eigen bijdrage nieuwe voorzieningen BG	-372.065	-433.814	-508.357	-598.514
Tegemoetkoming chronisch zieken/gehandicapten	115.739	118.344	121.006	123.729
Investering in basisvoorziening	217.176	209.676	419.352	419.352
Effect transformatie	-29.462	-89.510	-302.178	-367.264
Onvoorzien	434.352	419.352	419.352	419.352
subtotaal AWBZ	2.465.892	1.931.140	2.051.760	2.100.491

Jeugd

Opvoed/opgroei problemen	2.022.221	2.067.721	2.114.245	2.161.815
Dranghulpverlening / Jeugdzorgplus	293.467	300.070	306.821	313.725
Jeugdbescherming (voogdij, ondertoezichtstelling)	765.069	782.283	799.884	817.881
Jeugdreclassering	210.365	215.098	219.938	224.887
AMHK	85.369	87.290	89.254	91.262
Jeugd gehandicapten	784.980	802.642	820.702	839.168
Jeugd GGZ via Zorgverzekeringswet	1.211.350	1.238.605	1.266.474	1.294.969
Jeugd GGZ via AWBZ	10.302	10.302	10.302	10.302
Landelijk transitiearrangement	147.308	137.377	131.229	131.229

Regionaal innovatiebudget	200.874	187.332	178.949	178.949
Eigen bijdrage / ouderbijdrage	0	0	0	0
Investering in basisvoorziening	320.044	322.658	653.430	666.068
Effect transformatie	-71.641	-218.577	-742.225	-909.628
Onvoorzien	669.581	624.441	596.497	596.497
subtotaal Jeugd	6.649.289	6.557.243	6.445.500	6.417.125
 Participatie	 2.015	 2.016	 2.017	 2.018
Uitkeringen bestaand	0	0	0	0
Uitkeringen nieuw	195.000	255.000	330.000	405.000
Participatie	5.400	50.400	75.600	136.800
WSW oude stijl	16.200	-297.700	-569.200	-860.100
Werkbedrijf	0	0	0	0
SW-bedrijf	0	0	0	0
Nuggers	24.547	25.099	25.664	26.241
Eigen bijdrage nuggers	-8.182	-8.366	-8.555	-8.747
Investering in basisvoorziening	19.238	21.238	42.531	47.331
Effect transformatie	-16.673	-41.512	-131.473	-179.079
Onvoorzien	38.476	42.476	42.531	47.331
subtotaal Participatie	274.004	46.634	-192.902	-385.224
 Algemeen	 	 	 	
Uitvoeringskosten nieuw	1.411.000	1.415.950	1.421.011	1.426.187
Kosten clientbegeleiding algemeen	305.027	311.890	318.908	326.083
subtotaal Algemeen	1.716.027	1.727.840	1.739.919	1.752.270
 totaal lasten	 11.105.212	 10.262.857	 10.044.276	 9.884.662
 Per saldo (resultaat)	 -222.390	 -171.438	 -231.748	 -24.133

16 Doorkijk naar 2016 - 2017

In een sneltreinvaart worden nu zaken op de rails gezet zodat op 1 januari 2015 een ieder de hulp en ondersteuning krijgt die hij of zij nodig heeft. Op de eerste plaats volgt tot 1 januari 2015 een tijd waarin de uitvoeringsorganisatie wordt ingericht zodat de hulp voor degenen die hulp krijgen is gewaarborgd. Tegelijkertijd en in de jaren daarna volgt de transformatie: het anders denken en handelen van inwoners, overheid, maatschappelijke organisaties en zorgleveranciers. Kortom: het bouwen aan een nieuw sociaal domein gebaseerd op de behoefte van Wageningers.

Bij de transformatie en het (door)ontwikkelen van het sociale domein zullen de komende jaren onder andere een scala aan thema's de revue passeren die van invloed zijn op de ontwikkeling van het sociaal domein, waar keuzes gemaakt moeten worden.

Te denken valt aan:

- De ontwikkeling van de "Wageningse identiteit"
 - Wat is de identiteit van Wageningen en wat betekent dat voor ons sociaal beleid?
- De nationale en internationale trends zoals vergrijzing, wijzigend arbeidsmarktperspectief voor ons sociaal beleid.
- Moeten we doelgroepenbeleid gaan voeren voor die doelgroepen die extra aandacht en op welke manier? (denk aan dagbesteding voor hoogopgeleiden, jonggehandicapten)
- Welke voorwaarden en condities zijn nodig om het transformatieproces te ondersteunen en in het verlengde hiervan: welke relatie en rol tussen gemeente en het professionele veld is er nodig om te kunnen transformeren?
- De relatie met het onderwijs revitaliseren
 - De nieuwe sociale taken vragen om een nieuwe verhouding met het onderwijs. Hoe kunnen we het zo inrichten dat kinderen het snelst en op de beste manier geholpen worden?
- Lokale innovatie & slimme verbindingen
 - Hoe kunnen we het beste de terreinen groen en sociaal verbinden en vernieuwen tot een 'Groen zorgbeleid'?
- Hoe gaan we als overheid om met initiatieven van inwoners uit de stad?
- Morele en ethische kwesties

De uitkomst van deze politieke discussies, samen met de uitgevoerde evaluaties, wordt als basis gebruikt voor het nieuwe geïntegreerde beleidskader Sociaal Domein eind 2016. Voorstel over hoe en wanneer bovenstaande thema's met (een onderdeel van) de raad bediscussieert wordt volgt.

Bijlage: Verwerking moties 10 februari 2014

Motie 6m1: vermindering administratieve lasten

- Bij de aanstaande kaders en verordeningen in het sociaal domein aan te geven welke discretionaire ruimte professionals krijgen en hoe het vertrouwen in het professionele inzicht wordt geregeld.
- Daarbij ook aan te geven hoe wordt voorkomen dat professionals een groot deel van hun tijd bezig zijn met registratie en administratie, en/of dat ze routinematig en volgens vaste protocollen moeten werken.
- Bij deze verordeningen ook inzichtelijk maken hoe wordt gegarandeerd dat professioneel werk door professionals wordt gedaan, en niet wordt afgewenteld op vrijwilligers of mantelzorgers.

Advies motie 6m1

- Het uitgangspunt is om professionals een grote mate van vrijheid te geven, door een speelveld te creëren waarbinnen zij kunnen en mogen werken. Dit doen we door enerzijds duidelijk de gewenste waarden en normen te benoemen, waardoor deze stimulerend werken op het gewenste gedrag en innovatieve oplossingen mogelijk maken. Anderzijds geven we ook duidelijk aan wat niet gewenst is, dus binnen welke kaders we verwachten dat professionals blijven. Deze grenzen zullen zodanig worden gekozen dat professionals een grote mate van vrijheid krijgen. We verwijzen hierbij ook naar de wijze waarop we Governance vormgeven. Na de zomer zullen de gewenste waarden en normen en de grenzen nader worden uitgewerkt.
- De vermindering van de administratieve lasten wordt als volgt vormgegeven:
 - bij het inrichten van de op te stellen werkprocessen wordt het uitgangspunt van een zeer beperkt aantal werkprocessen als uitgangspunt genomen;
 - bij het inkoop- en contracteringsproces worden ingewikkelde administratieve processen uitgesloten;
 - bij het inrichten van management-, en monitoringsinformatieverantwoording worden geen ingewikkelde administratieve eisen gesteld.
- Door de uniforme vraagverheldering met als instrument de zelfredzaamheidmatrix (zie advies motie 6m2) blijkt wat iemand zelf kan, wat het netwerk op kan pakken en waarvoor professionals nodig zijn. Gedurende het proces kan dit wijzigingen: in het begin van het proces kunnen meer professionals nodig zijn die werken aan het inzetten van het eigen kracht en eigen netwerk.

Motie 6m2 Procesinrichting/criteria Maatwerk

- Bij de aanstaande kaders en verordeningen in het sociaal domein aan te geven hoe voortvarende toegang tot zware (eventueel intramuraal en specialistische zorg is gegarandeerd;
- Daarbij ook aan te geven hoe wordt voorkomen dat bij deze zorgbehoefte wordt gestart met een te licht aanbod, en hoe de indicatie ook in deze gevallen in één keer "raak" zal zijn;
- Een deel van het (op dit moment nog onbekende) budget te reserveren voor specialistische zorg die niet is ingekocht maar die incidenteel wel nodig kan blijken te zijn.

Advies motie 6m2

- Toegang tot zwaardere zorg (maatwerkvoorzieningen/individuele voorzieningen) loopt via het kernteam bij complexe situaties en via gemeentelijke consultants bij niet-complexe situaties. De deskundigheid van deze twee toegangsfuncties wordt gewaarborgd door het inzetten van expertise en ervaring. Het kernteam overlegt zo vaak als nodig voor een voortvarende aanpak, voorlopig gaan we uit van 1 keer per week.
- Via de uniforme vraagverheldering en professionaliteit, kennis en ervaring wordt er voor gezorgd dat de juiste hulp wordt ingezet. Daarnaast zullen we monitoren of tijdig juiste hulp eraf of erbij wordt gehaald en hoe de nazorg wordt geregeld.
- Binnen de budgetten houden we zo goed als mogelijk rekening met incidentele zaken. Zo wordt bijvoorbeeld voor jeugd niet het volledige budget al vastgelegd, maar slechts gedeeltelijk, waardoor ruimte beschikbaar is voor specifieke zorg.

Motie 6m3 en 6m4:

- Een eigen bijdrage uitsluitend te heffen als het beschikbare budget dat strikt noodzakelijk maakt;
- De eigen bijdrage inkomensafhankelijk te laten zijn.
- Indien dit wettelijk niet mogelijk is, bij het vaststellen van een eigen bijdrageregeling volledig aan te sluiten bij de compenserende regelingen die gelden bij MO voorzieningen.

- Deze voorzieningen deel te laten uitmaken van het Wageningse beleid, wanneer ze door de rijksoverheid niet worden voorgeschreven.
- Bij de rijksoverheid te pleiten voor beleidsvrijheid op dit gebied als wettelijke regelingen deze voorziening onmogelijk maken.
- Voor de jeugdzorg geen eigen bijdrage te vragen, waar dat wettelijk mogelijk is.

Advies motie 6m3 en 6m4

Kiezen voor alleen een eigen bijdrage heffen voor:

- voorzieningen waar dit momenteel ook gebeurt in de Jeugdwet, Wmo, Participatiewet en AWBZ (continuering huidige situatie),
- uitgebreid met rolstoelvoorzieningen
- maximaal de kostprijs van de voorziening (in plaats van maximaal 3 jaar zoals momenteel het geval is bij bijvoorbeeld woningaanpassingen)

Heroverwegen om te kiezen voor optie 'eigen bijdrage heffen voor alle hulp en ondersteuning, waar wettelijk toegestaan; indien dit uit financieel oogpunt strikt noodzakelijk is.

De laatstgenoemde optie past het beste in de kaders 'Samen Redzaam', waarbij is opgenomen dat inwoners zoveel mogelijk gebruik maken van het eigen oplossend vermogen. Financiële zelfredzaamheid valt ook onder dit oplossend vermogen. De gemeenteraad heeft een motie ingediend waarin wordt opgeroepen alleen een eigen bijdrage te vragen waar dit uit financieel oogpunt strikt noodzakelijk is. Voor de huidige basisvoorzieningen worden geen eigen bijdragen gevraagd, waarmee verondersteld kan worden dat dit dus uit financieel oogpunt ook niet strikt noodzakelijk is. Zie ook hoofdstuk 4.

Motie 6m5

- Het advies van de kinderombudsman omtrent Waarheidsvinding mee te nemen in de verdere uitwerking van de drie decentralisaties.

Toelichting op het onderzoek en de reactie van het Rijk

We zijn er vanuit gegaan dat met het advies van de kinderombudsman de analyse van het feitenonderzoek aan de basis van ingrijpende jeugdzorgbeslissingen wordt bedoeld. Het onderzoek heeft als titel 'is de zorg gegrond' en is uitgevoerd door de Kinderombudsman. Het rapport biedt aanbevelingen voor verbeteringen in de dagelijkse praktijk van de jeugdzorgketen.

De Kinderombudsman vindt dat de boodschap met betrekking tot waarheidsvinding zou moeten zijn: *'Jeugdzorg spant zich binnen het redelijke, tot het uiterste in om feiten en omstandigheden te achterhalen, voor zover die van doorslaggevend belang zijn voor het maken van de zorgvuldige inschatting van de veiligheid en ontwikkeling van het kind'*.

Deze formulering wordt door het Rijk onderschreven en deze sluit ook naadloos aan bij de verankering die de term waarheidsvinding inmiddels heeft gekregen in het wetsvoorstel Jeugdwet, door het aangenomen amendement van het lid Van der Burg (VVD). Volgens dit amendement zijn de Raad van de Kinderbescherming (RvdK) en de gecertificeerde instelling verplicht in rapportages of verzoekschriften de van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid aan te voeren. De toelichting geeft aan dat de raad en de gecertificeerde instellingen zich moeten richten op het verzamelen van feiten, gebeurtenissen en omstandigheden die objectiveerbaar zijn.

Het rapport van de Kinderombudsman geeft verder aan dat de randvoorwaarden voor kwalitatief feitenonderzoek bij de raad, BJZ en het AMK voor het overgrote deel aanwezig zijn. Waar het om gaat is dat door professionals wordt gedaan wat in de protocollen en werkwijzen is afgesproken en wat wordt geleerd in opleidingen en trainingen. Op dit punt is ook een taak weggelegd voor de Inspectie Jeugdzorg (IJZ). De IJZ besteedt, binnen haar reguliere toezichttaak, aandacht aan de kwaliteit van het feitenonderzoek en de rapportage. In eerste instantie kijkt de IJZ naar processen en procedures: hoe is het waarheidsgehalte van stellingen verankerd? De IJZ gaat naar aanleiding van het rapport van de Kinderombudsman bepalen of het algemene toetsingskader uitbreiding vergt.

Advies motie 6m5

Afspraken ten aanzien van jeugdbescherming, jeugdreclassering en het AMHK vinden plaats op bovenregionaal niveau. Kwaliteitseisen voor deze instellingen zijn geborgd in de Jeugdwet.

Afzonderlijke kwaliteitseisen ten aanzien van deze instellingen zullen ook bovenregionaal ontwikkeld worden. Wageningen is betrokken bij de bovenregionale samenwerking. Keuzes die in de G7 worden gemaakt worden in de regio bestuurlijk getoetst.

De conclusies en aanbevelingen uit het rapport zullen wij zoveel als binnen onze invloedssfeer mogelijk is inbrengen.

Motie 6m7 10 februari: Klachtenregeling

- Het uitwerken van de gemeentelijke klachtenregeling, waarbij er naast interne klachtafhandeling ook de mogelijkheid is om naar een onafhankelijke klachtencommissie te gaan, die een zwaarwegend advies geeft aan de betrokken organisatie of persoon.
- De klachtenafhandeling te betrekken in het klanttevredenheidsonderzoek van de gemeente.

Advies motie 6m7*Advies:*

- De huidige gemeentelijke klachtenprocedure handhaven en geen lokale onafhankelijke klachtencommissie instellen. De overeenkomst met de Nationale Ombudsman functioneert naar tevredenheid en is ook bruikbaar voor het externe klachtrecht voor de klachten over meldingen en aanvragen in het Sociaal Domein voor zover het betreft de gedragingen van bestuursorganen en ambtenaren van de gemeente.
- In de evaluatie in 2016 de vraag meenemen of de overeenkomst met de Nationale Ombudsman bruikbaar is voor het externe klachtrecht over meldingen en aanvragen in het Sociaal Domein of dat er gekozen moet worden voor een andere vorm, bijvoorbeeld een onafhankelijke klachtencommissie.
- Via de kwaliteitseisen/aanbestedingsvoorwaarden en subsidieverplichtingen aan de aanbieders opleggen om zowel het interne als het externe klachtrecht daarin te regelen. Hiermee wordt gestimuleerd, dat de aanbieders zoveel mogelijk zelf de klachtenafhandeling over hun eigen medewerkers afhandelen. Tevens wordt voorkomen dat deze klachten bij de gemeente worden ingediend. (zie ook hoofdstuk 11)
- De klachtenafhandeling zal tevens betrekken worden in het klanttevredenheidsonderzoek van de gemeente.

Motie 6m8

- Een cliëntenraad voor de jeugd realiseren

Advies motie 6m8

Op dit moment vindt een heroriëntatie plaats over het betrekken van inwoners bij het sociaal beleid en het organiseren van medezeggenschap van inwoners en cliënten. Het al dan niet realiseren van een cliëntenraad voor de jeugd vormt onderdeel van de heroriëntatie.

Motie 6m9:

- De monitoring en nazorg bij hulpverleningstrajecten als integraal onderdeel van het traject op te pakken en in te bouwen.

Advies motie 6m9

- De inhoud van deze motie wordt op dit moment verder uitgewerkt in de voorbereiding van de uitvoering, het inrichten van de werkprocessen. Het monitoren van de afgesproken doelen en nazorg worden onderdeel van het integrale plan op maat/gezinsplan. De procesregisseur van het kernteam bewaakt dit proces.

Motie 6m10:

- Bij elke aanbesteding en dienstverleningsovereenkomst die de gemeente afsluit met bijvoorbeeld zorgbieder respectievelijk samenwerkingsverband of centrumgemeente, er in de bepalingen van het contract standaard een verplichting tot medewerking aan rekenkameronderzoek is opgenomen
- In elke gemeenschappelijke regeling of dienstverleningsovereenkomst die de gemeente afsluit bepalingen zijn opgenomen waarmee de rekenkamer(commissie)s van de deelnemende gemeenten afzonderlijk en in samenwerking in staat worden gesteld om alle informatie te verkrijgen die voor de wettelijke uitoefening van de rekenkamer- of rekenkamercommissie taak nodig is.

Advies motie 6m10

De komende maanden wordt onderzocht op welke wijze deze motie kan worden verwerkt in de aanbestedingsvoorwaarden en dienstverleningsvoorwaarden.

Bijlage: De Zelfredzaamheid Matrix en toelichting

Het is van belang dat op alle punten waar inwoners vragen kunnen stellen, een eenduidige methodiek voor vraagverheldering wordt gehanteerd waarbij zelfredzaamheid het uitgangspunt is. Zelfredzaamheid is het vermogen om dagelijkse algemene levensverrichtingen zelfstandig te kunnen doen. Deze dagelijkse levensverrichtingen hebben betrekking op verschillende domeinen. Zo moeten in het dagelijks leven verrichtingen uitgevoerd worden om in een inkomen te voorzien, lichamelijk en geestelijk gezond te blijven, of een steunend sociaal netwerk te onderhouden.

Levensverrichtingen betreffen ook het zelf organiseren van de juiste hulp op het moment dat een behoefte ontstaat waarin de persoon niet kan voorzien. Bijvoorbeeld (tijdig) naar de huisarts gaan bij lichamelijke ziekte, of (professioneel) advies vragen bij het invullen van de belastingaangifte.

De mate van zelfredzaamheid is daarom een uitkomst van persoonskenmerken zoals vaardigheden, persoonlijkheid en motivatie en omgevingskenmerken zoals cultuur, economie en infrastructuur, die een persoon in meer of mindere mate in staat stellen om (zelf) in basale levensbehoeften te voorzien.

Door een eenvoudige methodiek te hanteren worden inwoners niet volgens uiteenlopende protocollen benaderd, maar dat er door overzicht ook ruimte is voor maatwerk.

De Zelfredzaamheid Matrix

De Zelfredzaamheid Matrix is een instrument waarmee de vraag en de zelfredzaamheid van de cliënt in kaart kan worden gebracht. De Zelfredzaamheid Matrix (ZRM) is een instrument waarmee de mate van zelfredzaamheid van cliënten eenvoudig en volledig kan worden beoordeeld. De ZRM concretiseert zelfredzaamheid op de volgende leefgebieden:

1. Inkomen
2. Dagbesteding
3. Huisvesting
4. Gezinsrelaties
5. Geestelijke gezondheidszorg
6. Fysieke gezondheid
7. Verslaving
8. Vaardigheden bij activiteiten van het dagelijks leven (ADL)
9. Sociaal netwerk
10. Maatschappelijke participatie
11. Justitie

Per leefgebied is aangegeven welke feitelijke omstandigheden bij welk niveau van zelfredzaamheid horen.

Toepassingen ZRM

De ZRM heeft diverse potentiële toepassingen. Potentiële toepassingen omdat voor een aantal van de hieronder beschreven toepassingen in de huidige fase van de ontwikkeling van de ZRM nog verder onderzoek nodig is.

1. Screening
Als instrument om de zelfredzaamheid van de individuele cliënt in kaart te brengen. De ZRM wordt eenmaal afgenomen bij een cliënt, de score geeft inzicht in de zelfredzaamheid.
2. Voortgang en ontwikkeling
Als instrument in het bepalen van de ontwikkeling van de individuele cliënt
De ZRM wordt (tenminste) tweemaal op verschillende momenten afgenomen bij een cliënt. Het verschil tussen twee scores geeft inzicht in de voortgang en ontwikkeling van de cliënt.
3. Toewijzing
Als instrument om een individuele cliënt aan een interventie toe te wijzen
De ZRM wordt eenmaal afgenomen bij een cliënt. Als de score voldoet aan een criterium dat is gesteld voor een specifieke interventie, kan de cliënt aan die interventie worden toegewezen.
4. Behandeldoelen stellen
Als instrument om doelen te stellen voor de individuele cliënt
De ZRM wordt eenmaal afgenomen bij een cliënt. De behandelaar bepaalt de waarschijnlijk haalbare zelfredzaamheid en drukt deze uit in een virtuele score voor een toekomstig meetmoment.
5. Routine outcome monitoring (rom)
Als instrument om de resultaten en uitkomsten van een interventie te monitoren.
De ZRM wordt (tenminste) tweemaal afgenomen bij een groep cliënten die toegewezen zijn aan

bepaalde interventie. Door de groepscores over tijd te vergelijken kan het effect van de interventie op de groep worden geëvalueerd.

6. Richtlijnen voor interventies

Als instrument om doelen te stellen voor een interventie.

Zorgaanbieders kunnen de verwachte resultaten van een interventie uitdrukken in (verschil-)scores op de ZRM. Prestatieafspraken met bijv. financiers van zorg kunnen zo worden geconcretiseerd en

Complex/niet complex

De ZRM heeft elf domeinen waarop de mate van zelfredzaamheid wordt beoordeeld. Deze domeinen hangen natuurlijk sterk met elkaar samen, ze hebben immers allen betrekking op het dagelijks leven, maar zijn zo gedefinieerd dat ze elkaar niet of nauwelijks overlappen

De elf domeinen staan in rijen onder elkaar, de vijf antwoordmogelijkheden in kolommen naast elkaar. Zo ontstaat een raamwerk (matrix) met 55 vakken (cellen). Voor iedere cel zijn criteria opgesteld die de antwoordmogelijkheid nader specificeren voor het te beoordelen domein en de beoordelaar ondersteunen bij het waarderen van de zelfredzaamheid op dat domein. Deze criteria helpen de gebruiker te begrijpen wat de ontwikkelaars bijvoorbeeld onder 'niet zelfredzaam' op het domein Financiën verstaan ('onvoldoende inkomsten en/ of spontaan of ongepast uitgeven, groeiende schulden').

De uiteindelijke beoordeling bestaat uit 11 keer een score tussen 1 en 5. Een beoordelaar kan met de ZRM dus relatief eenvoudig een volledig overzicht krijgen van een complexe situatie met diverse en uiteenlopende facetten dat een belangrijke rol speelt in de mate waarin een persoon een productief en kwalitatief goed leven kan leiden: zelfredzaamheid.

Professionele kennis

Zoals hierboven aangegeven is de ZRM een instrument om de zelfredzaamheid in kaart te brengen. Voor het in kaart brengen is contact leggen met de hulpvrager van groot belang.

Het stellen van vragen vanuit professionele kennis is belangrijk. Het gesprek wat er plaats vindt tussen professional en hulpvrager geeft informatie over de situatie. Het achterhalen van de vraag, achter de vraag en de eigen kracht van de inwoner moet worden benut. Deze methodische manier van specifieke vragen stellen, waarmee de hulpverlener de eigen kracht van de inwoner bloot kan leggen en de motivatie tot verandering kan oproepen, impliceert een zeer respectvolle houding naar inwoners, hun wensen en mogelijkheden. De professional sluit goed aan bij de inwoner door binnen zijn referentiekader te blijven.